

04.-17. juuli

LAADA-PÄEVAD

SELVER

4⁹⁹

tavahind 7,79

-35%

Nõo Lihavürost suitsutatud kaelakarbonaad kg

Pakkumised kehtivad kuni kaupa jätkub.

AINULT TÄNA!

Teisipäeval 9. juulil

24⁹⁹

tavahind 39,90

-37%

Camry blender klaasnõuga, jääpurustamisfunktsioon, 1,5 l, 500 W, 1 tk

14⁴⁹

tavahind 19,90

-24%

Scarlett saumikser 1 tk

Toodetud Eestis

6⁵⁰

tavahind 11,90

-45%

Bradley Textile froteerätik 100 x 150 cm, erinevad värvid 1 tk

AINULT TÄNA!

Teisipäeval 9. juulil

04.-17.07

SelveEkspressiga kõik ostud 3% soodsamad.

- Kadaka Selver
- Pirita Selver
- Kakumäe Selver
- Järve Selver
- Tondi Selver
- Pelgulinna Selver
- Keila Selver
- Suurejõe Selver
- Ülejõe Selver
- Ringtee Selver
- Anne Selver

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 131 | TEISIPÄEV, 9. JUULI 2013

ajaleht.epl.ee

Karistusseadustik jääb ilma mitmest tobedusest

- 2,5 aastat tehtud seadus on valmis. Peagi läheb see kooskõlastamisele.
- Naabri aeda põrganud palli järele minek pole enam kriminaalne tegu.
- Selgemaks saab altkäemaksuandjate ja pistisevõtjate karistamine. lk 2-3

Spikker omadele kaasaelamiseks

Täna algav U-20 vanuseklassi EM-finaalturniir toob Eestisse Vana Maailma 20 parimat korvpallikoondist. Lehe vahelt leiad mugavalt kogu vajaliku info turniiri kohta. Haara leht kaasa ja mine põialt hoidma. lk 10-11

Kultuuri pole kunagi palju

Meelis Pai on Tallinna linnapea kolmas kultuurinõunik. Tema värbamine käis nii kiiresti, et isegi palgast ei olnud mahti rääkida. lk 14

Käibemaks poob edasi

Ekspertide hinnangul parandaks käibemaksu erisus küll ettevõtete konkurentsivõimet ja kasumeid, kuid tarbijateni ei pruugi see jõuda. See pärast ei kipu riik ilmselt ka maksu alandama. lk 9

Prorektori aju trükisoe 3D-koopia

Tehnikaülikool printis innovatsiooniakadeemia avapauguna välja koopia prorektor Alar Kolki ajast. lk 4

Rahapõletamise meistrikursus

Kahele Kõue mõisas tehtud kahepäevasele tööinspektsiooni juhtide koolitustele kulus kokku pea 10 000 eurot. Inspektsiooni 111 530-eurosest koolituste aastaeelarvest pärineb 90 000 eurot Euroopa Sotsiaalfondist. Et raha on mõeldud üksnes koolitusteks, tuleb see kõik ära kulutada, vastasel juhul peaks asutus selle tagasi maksma. lk 4

JUHTKIRI

Kurtide dialoog käibemaksust

Eesti poliitikutele, kellele meedia on jälle kord pakkunud võimalust esitada oma seisukoht toiduainete käibemaksu küsimuses, tuleb hindeks panna „mittearvestatud”. Selle langetamise pooldajad – nagu näiteks Keskerakonna aseesimees Kadri Simson – toovad argumentidena esile tõsiasja, et enamikus EL-i riikides kehtib toiduainetele tavamäärast madalam käibemaks, ning vajaduse toetada väiksema sissetulekuga inimesi, keda viimaste aastate toiduainete hinnatõus valusalt pigistab. Langetamise vastased – nagu rahandusminister Jürgen Ligi – soovivad ütleval, et suurema osa maksulangetusest pistaksid oma tasku tootjad ja kaupmehed, pealegi kaasneks maksulangetusega vajadus tõsta teisi makse.

Lühidalt: nende pikkade aastate jooksul, mil teema päevakorras on olnud, pole kumbki pool alustanud uurimistööd, et täpsemalt hinnata toiduainete käibemaksu langetamise võimalikku mõju. Jäädud on puusalt tulistamise tasemele.

Toidu käibemaks Toimetulekuprobleem on Eestis piisavalt suur, et kõiki võimalikke valikuid kaaluda.

hinnatõusu tõttu tunnevad paljud eestlased, et ots otsaga kokku saamine on keerulisemaks muutunud (ja statistika tõendab, et see ei ole üksnes illusioon). Ja teiseks seetõttu, et konkrents suurte jaekaubanduskettide vahel on Eestis päris äge – üks kampaania teise otsa. Ehk on võimalik, et suurem osa maksulangetuse kasust ikkagi jõuaks lõpptarbijani.

Kahtlemata ei ole toiduainete käibemaksu langetamine väiksemapalgaliste toetamiseks ideaalne lahendus, sest suur osa maksuvõidust läheks tegelikult neile, kes niigi hakkama saavad. Aga milline alternatiiv oleks praeguses olukorras ideaalne? Toimetulekuprobleem on Eestis piisavalt terav, et kõiki võimalikke valikuid võrrelda ja kaaluda.

Ka opositsioon ei ole oma tööd korralikult teinud. Sellest jutust on vähe, et mujal Euroopas kehtib toidukaupadele soodusmäär – näiteks Taanis, igati eeskujuväärses riigis, ju ei kehti. Neil kordadel, kui teemat on riigikogus arutatud (näiteks 30. jaanuaril 2008), on arutelu koosnenud rohkem huumorist kui teadmistepõhisest poliitikast. Selles on peale diskussiooni tapva võimuliidu süüdi ka opositsiooni küündimatud põhjendused. ●

REPLIIK

Rohkem kultuursust

Mäletan, et lapsena tundus teater niivõrd pühalik ja austusväärne koht. Sinna minek oli ehtne rituaal: arutasime lavastuse sisu enne ja pärast läbi, valisime ilusaimad riided. Järjest olen aga pettunud, kui olen kohanud ka Estonias dressipükstes kultuurinautlejaid. Kurvastab seegi, et vahel tulevad inimesed kohale kõigest esimeseks vaatuseks, mille järel suundutakse puhvetisse alkoholi tarbima. Just kuulsin juhtumist, kus ooperikülastaja võttis saali kaasa lausa popkorni ja kokakoola.

Seda enam tuleb aga kiita peresid, kes leiavad suvel aega ja jõudu minna kohale elamustpakkuvatesse lavastuspaikadesse. Miks mitte sõita välja varem, tutvuda kohaliku kultuuriloo ja ning pakkida endale kaasa piknikukorv, et siis üheskoos kultuuriselt aega veeta? ●

Merle Must

UUDISED

KEN-MARTI VAHER EI TAHA ERAKONDADE RAHA

Siseminister ei taha erakondade rahastamiseks mõeldud summasid oma eelarves näha. Seetõttu saatis siseminister Ken-Marti Vaher riigikantseleile kirja, milles palus kvartaalse toetu-

se väljamaksmise teha riigikogu kantselei ülesandeks. Minister põhjendas, et praegune korraldus kajastab valesti riigieelarveliste vahendite paigutust ja moonutab riigieelarve läbipaistvust. **Delfi**

SCHVEDE JUHIB PEASTAAPI

Eile võttis kaitseväge peastaabi juhtimise üle mereväekapten Igor Schvede. Senine ülem, brigaadikindral Peeter Hoppe jätkab teenistust kaitseväge esindajana NATO operatsioonide väejuhatuses. **Delfi**

Justiitsminister Hanno

Justiitsministeeriumis on valminud mahukas karistusseadustiku muudatuste eelnõu, mille ettepanekute kohaselt roogitakse seni kehtivast seadusest välja tobedused ja vaadatakse üle karistused. Samuti võetakse ette karistusregister.

Kärt Anvelt

vanemtoimetaja

●● Justiitsminister Hanno Pevkur, kas karistusseadustiku muudatused on nüüd valmis?

See eelnõu on loetaval kujul olemas. Kohtusime veel reedel kaubandus- ja tööstuskoja ning tööandjate keskkliiduga, kes on meile eraldi pöördumise teinud majanduskuritegude ploki kohta. Nimelt teeme ettepaneku tuua majanduskuritegude puhul eraldi sisse erasektori korruptsiooni, mida praegu otseselt karistusseadustikus pole.

Ka täna saab majandustegevuses antud või võetud altkäemaksu eest teatud tingimustel isikut vastutusele võtta, kuid seda ei ole õige lugeda klassikaliseks ametialaseks kuriteoks. Loomes sellistele kuritegudele eraldi paragrahvid. Peale selle kaotame pistise mõiste üldse ära. Pole ju vahet, kas raha või hüve liigub seadusliku või ebaseadusliku teo eest. Praegu on see aga just nii sätestatud.

Meie ettepanek on muuta ka olulise, suure ja eriti suure kahju määrasid. Täna on see sõltuv miinimumpalgast, kuid meie ettepanek on, et olulise kahju piiriks oleks 4000 eurot, suur kahju oleks 40 000 ja eriti suur kahju 400 000 eurot. Vastavalt tekitatud kahju suurusele on võimalik mõista kohane karistus.

●● Altkäemaksu osas läheb karistusseadustik seega karmimaks?

Ma pigem ütleksin, et selgemaks. Me ei erista enam pistist ja altkäemaksu, nende eristamine on ka praktikas osutunud keeruliseks. Eelnõus oleme teinud ettepaneku sätestada seaduses altkäemaksu koosseis, mille eest võib määrata kuni viieaastase vangistuse. See teeb lihtsamaks ka politseinike ja prokuröride töö – sa ei pea enam tõestama, kas sooritatud tegu oli seaduslik või ebaseaduslik. Kui selle soovitava teo eest anti raha või muud hüve mingisugusel eesmärgil endale soodustuse saamiseks, siis on see altkäemaks.

Selgemaks on kirjutatud ka mõjuvõimuga kauplemise

paragrahv. Seome vastutuse avaliku huvi seisukohast ebaseaduse või põhjendamatu eelise saamise eesmärgiga.

Samuti teeme ettepaneku kaotada mõningad tobedused. Näiteks on kehtivas karistusõiguses puhtteoreetiliselt võimalik valgusfoori mahasõitmise eest inimene kuni viieks aastaks kinni panna, kui sellega katkeb liikluskorralduse süsteem. Täna on kriminaalkorras karistatav ka see, kui inimene ronib üle aia näiteks naabri aeda pörrganud palli järele. Sellised tobedused roogime välja või kirjutame selgemaks. Mõned koosseisud lähevad ka raskemaks, näiteks riigivastaste kuritegude puhul. Mõned koosseisud viime aga kergemaks. Üldine süsteem peab olema balansis – karistada peab saama õige asja eest. Sellepärast ongi professor Jaan Sootaki eestvedamisel seda asja 2,5 aastat tehtud ja nüüd oleme omadega valmis. Lühiajal läheb eelnõu kooskõlastusringile. ●● Uue karistusseadustiku kohaselt saadetakse vähem inimesi realselt vanglasse?

Jah, püüame vaadata, et kui inimest pole mõistlik kriminaalkorras karistada – väärtteokaristus jääb jätkuvalt alles –, siis seda ei tehta. Ka 30-päevane arest väärtteokaristusena on väga suur karistus – kuu aega vabaduseta! Tuleb ikkagi aru saada, et karistus on mõeldud selleks, et inimene mõtleks oma teo üle järele.

UMMIK KA TARTU MNT-L

Tallinna transpordiameti teatel asfalteeritakse kuni 10. juulini õhtuti ja öösi Tartu mnt ja Järvevana tee ristmikku ning alates kella 19 on liiklus kõigis suundades oluliselt häiritud. **Delfi**

VALEHÄIRE MEREL

Pärnu piirivalvurid pidid laupäeval kella 23 paiku kiirustama appi olematutele merehädalistele, sest keegi lasi põhjuse ta taevasse kaks punast signaalaraketti. **Delfi**

MIHHAIL MARGELOV RÜNDAS TAAS EESTIT

Venemaa föderatsiooniinõukogu väliskomisjoni esimees Mihhail Margelov kritiseeris agentuuris Interfax taas teravalt Eestit. Ta nimetas Eesti vabadusvõitlejate liidu kokkutulekut „natsistlikuks

sabatiks” ja lisas, et fašistlikke meeleolusid jagavad ka riigijuhid. (Kaitseminister Urmas Reinsalu saatis tervituse, milles tunnustas Eestit okupeerinud režiimidele vastupanu osutanuid.) **Delfi**

Täna digilehes

●●● Osa tasuta iOS-i rakendusi on sel nädalal tasuta kättesaadavad.
●●● Europarlament alustab USA jäljimisprogrammide uurimist.

anno Pevkur: uue seadusega saadame vanglasse vähem inimesi

Vabaduses olles on inimesest ka ühiskonnale rohkem kasu, ta käib ju tööl. Aga kui ta on ühiskonnale ohtlik – näiteks retsidiivne mõrvar – siis peabki olema pikemalt isoleeritud.

●● Põhieesmärk on vältida ülekriminaliseerimist?

Just nimelt. Ja samuti kaitsa rohkem isikute põhiõigusi. Vähemohtlikud kuriteod on leebemalt karistatud, kuna on lootust, et inimene muutub. Aga ma rõhutan: osad asjad lähevad karmimaks. Kui sa oled riiki reetnud või riigi vastu läinud, siis seal on väga karmid karistused.

Ühtlasi vaatamise üle ka kehalise väärkohtlemise ja teravisekahju tekitamise. Siin püüdsime minna ühte süsteemi sotsiaalsüsteemiga, kus meil on puudesüsteemid. Kui sa oled kellegagi kakelnud, kuid sellega ei kaasne pikaajalist tervisekahjustust, võib sind oodata kuni aastane vanglakaristus. Samas teeme ettepaneku,

Perevägivald on sageli varjatud ja korduv, selle karmimalt kohtlemine on põhjendatud.

Me ei erista enam pistist ja altkäemaksu ning lisame erasektori korrupsiooni.

et kui löömisega on tekitatud pikaajaline tervisekahjustus, on karistus suurem: kuni viieaastane vanglakaristus.

●● Ühiskonnas on ülioluline ja palju vastukaja tekitav teema lähisuhte vägivald. Kas uus eelnõu ka seda puudutab?

Jah. Läheme ka siin karmimaks. Kui sa lööd oma lähedast, on kohe karistuseks kuni viie aasta pikkune vanglakaristus. Tegemist on märgilise muudatusega: näitame, et riik peab võitlust lähisuhtevägivalga väga oluliseks. Perevägivald on sageli varjatud ja korduv, selle karmimalt kohtlemine on põhjendatud, hoidmaks ära hullemaid tagajärgi.

●● Saan ma õigesti aru, et karistusõiguse revisjoni käigus vähendatakse oluliselt kuriteokoosseise?

Eelnõu on väga mahukas: üle 200 muudatuse karistusseadustikus, pluss eriseadustes olevad väärteokoosseisud. Kokku muudame umbes sadat seadust. Praegu on eri seadustes kokku ligi 1300 süüteokoosseisu, neist ligi 400 paiknevad karistusseadustikus, 900 haruseadustes.

Kui kõik kuriteokoosseisud paiknevad karistusseadustikus, siis haruseaduseid, mis näevad ette vastutuse väärtegude eest, on kokku 147. 2010. aasta seisuga oli neist 147 seadusest karistusi kohaldatud vaid 76 alusel. Nii et jah, need arvud muutuvad.

●● Kas ühiskond ikka mõistab teid, kui ütlete, et ühe või teise teo puhul karistus väheneb ning inimesed, kes peaks vanglas olema, hoopis rahulikult teiste seas ringi käivad?

Kindlasti seletamist on. Kuna muudatused on nii suured ja mahukad, võib alati kellelegi ühe või teise koosseisu puhul tunduda, et see on ebaõiglane. Kuid ma tahangi siin rõhutada, et tegemist pole poliitikutel suvaliste otsustega.

See on teadlikult ja süstemaatiliselt professor Jaan Sootaki veetud karistusõiguse töörühma töö, kuhu kuulusid veel ka näiteks riigi peaprokurör, tulevane riigikohtu esimees, justiitsministeeriumi kriminaalpoliitika asekancler, vandeadvokaat Leon Glikman, siseministeeriumi esindaja ning parlamendi õiguskomisjoni esimees. See seltskond on austustvääriv ja me peaksime mõistma, et see töö, mis

nad on teinud, ei ole mitte sellepärast, et kellelgi tahetakse midagi leebemaks ja osadele karmimaks teha, vaid et karistusõigusest arusaam oleks Eestis mõistlik ja õiglane.

●● Millal eelnõu riigikokku jõuab?

Ma loodan väga, et sügisel. Kuna see on väga mahukas eelnõu, siis eeldatavalt võiks ta lõpphääletuseni jõuda järgmise aasta kevadel.

●● Hakkasite revideerima ka karistusregistrit. Miks?

Siin on mitu põhjust. Üheks on riigikohtu esimehe Märt Raski paar aastat tagasi viidatu – pool Eesti ühiskonnast on karistatud. Tõsi ta on. Üheks põhjuseks on see, et meil pole pikka aega toimunud karistusregistri puhastamist. Teine põhjus on aga see, et uus karistus ei katkestanud eelmise kustumist.

Selgitan: inimene pani 1985. aastal toime kuriteo ja sai selle eest viie aasta pikkuse karistuse. See oleks pidanud aeguma 2000. aastal, aga kuna inimene pani 1991. aastal toime uue kuriteo, hakkas automaatselt jooksmas uuesti ka vana kuriteo kustumise aeg. Meil on tõesti reaalselt karistusregistris inimene, kelle karistus on 1985. aastast. Tema karistus ei ole kustunud. Seni võisid registris tõesti ülevõtta ka Nõukogude ajal saadud karistused, kuna pisirikumisi saadi aeg-ajalt peale.

2010. aasta riigikohtu uuringu kohaselt oli karistusregistris kehtiv karistus süüteost Eestis rohkem kui 37% tööeas inimestest. Seal on nii aktiivsete kui ka arhiveeritute kokku umbes 1,9 miljonit väärteo- ja 375 000 kuriteo-karistust. Oktoobris jõustub aga seadusemuudatus, mil-

lega uus karistus ei katkesta enam eelmise kustumist. Aegunud karistused kantakse arhiivi ning sedasi peaks vähenev umbes 500 000 väärteo ja 75 000 kuriteo-karistust.

●● Osa neist kehtiva karistusega inimestest kannavad ka vanglakaristust. Riigi peaprokurör Norman Aas viitas oma aasta ülevaates, et Euroopa inimõiguste kohtu praktikast tulenevalt on 2,5 m² põrandapinda ühe vangikohta vähe. Probleem puudutab Tallinna, Harku ja Murru vanglat. Kirjutasite mai lõpus alla käskkirjale, mille kohaselt võib minimaalne põrandapind ühe vangikohta olla 3 m². Kust tuleb vanglakohade arvu vähendamine?

Esiteks vaadatakse väga kriitiliselt üle vahi alla võtmised ja minu arvates on see õige. Inimese vahi alla võtmine on väga suur samm. Täna on võimalik isik 48 tunniks kinni pidada ja seal edasi vahi alla võtta, aga ka juba 48 tunniks kinni pidamine on väga tõsine otsus. Kui inimene vahistatakse, siis peab see olema väga tõsine kuritegu, mille puhul võib eeldada, et isik paneb vabaduses toime uusi kuritegusid või takistab õiguse mõistmist.

●● Teine pool on ilmselt üle vaadata ennetähtaegselt vabanenute võimalused, millega justiitsministeerium ka juba aastaid tegelenud on?

Täpselt. Mina olen alati toetanud ennetähtaegselt vabanemist. Kui isik istub oma tähtaja vanglas ära, siis vanglamüüride vahelt lahkudes puudub tema üle igasugune ühiskondlik kontroll. Ennetähtaegse vabanemise korral on teda võimalik allutada ühiskondlikule kontrollile. Siin on omakorda võimalik valida, kas

tegemist on lihtsalt kriminaalhooldaja juures käimisega või peab ta peale selle läbima ka mingisuguse sotsiaalprogrammi. Seadus annab võimalused ette, kuhu saab ennetähtaegselt vanglast vabanenud isikut suunata ja see on igal juhul mõistlikum.

●● Te usute, et kurjategijaid on võimalik ümber kasvatada?

Ikka, vähemalt tuleb selle poole pöörduda. Aga loomulikult sõltub see sellest, kas isikul on olnud varasem retsidiivsus või mitte. Näiteks Lõuna-Eestis kihutanud bussijuht sai väärteokaristusena küll kaks nädalat aresti, aga see on ikkagi päris tõsine karistus. Nagu ta ise ütles, et nüüd on tal aega oma tegude üle mõelda.

Igal isikul peab olema võimalus ja õigus naasta ühiskonda. Kas see õnnestub, sõltub suuresti temast endast ning sellest, kas suudetakse sotsiaalprogrammide kaudu tal täiendavalt abi pakkuda.

Kriminoloogia professorid ja asjatundjad ütlevad, et kui isik veedab kinnipidamisasutuses rohkem kui kaks aastat, on tõenäosus retsidiivseks käitumiseks ehk korduvkuritegevuseks kordi suurem. See on ka üks põhjus, miks me karistusseadustiku üle vaatame.

●● Igale teole peab järgnema õige ja õiglane karistus?

Täpselt. Kui karistus on liiga range, siis võime selle isiku n-ö ühiskonna tegemistest maha arvata. Inimene muutubki korduvkurjategijaks ja jääb seda ratast käima. Sama on narkomaanidega: mida varem jaole saada, seda suurem on tõenäosus inimene ühiskonda tagasi tuua. Aga iga ühiskonna liige on väga suur väärtus, eriti Eestis, kus on 1,3 miljonit inimest. ●

MÕNED ARVUD

2,5 aastat töötas professor Jaan Sootaki veetud karistusõiguse töörühm.

Üle **200** muudatuse on kavandatud karistusseadustikku, lisanduvad eriseadustes olevad väärteod. Kokku muudetakse umbes 100 seadust.

Praegu on eri seadustes kirjeldatud kokku ligi **1300** süüteokoosseisu. Neist karistusseadustikus ligi 400 ja haruseadustes ligi 900.

2010. aasta uuringu kohaselt oli kehtiv karistus rohkem kui 37% tööeas inimestest.

Kokku on karistusregistris u **1,9 miljonit** väärteo- ja 375 000 kuriteo-karistust.

KOMMENTAAR

Seadus peab olema detailne

Leon Glikman

vandeadvokaat, karistusõiguse töörühma liige

Seadust tuleb muuta nii vähe kui võimalik ja üksnes nii palju kui vajalik. Igasugune tarvidus ametlaste kuritegude raskendatud koosseisude laiendamiseks

puudus. Demokraatlikud süsteemid liiguvad pigem leevendamise poole.

Ametlaste kuritegude legaalfinantsatsioonid on määratlematud ja võimaldavad valikulist kriminaalrepressiooni. Eriti ebakonkreetne on ametiisiku mõiste, mis võimaldab pea iga väiksemat asjapulka ametiisikuks tembeldata, piisab näiteks paberite liigutamise võimest ja sugugi pole eelduseks õigus teha siduvaid haldusotsuseid.

Euroopa inimõiguste kohus rõhutab, et seadus peab olema

määratletud ja detailne, mistõttu ametiisiku tunnused peaksid olema karistusseaduse tekstis lahtikirjutatud või siis varustatud viitega teistele asjaspepuutuvatele sätetele. Mõjuvõimuga kauplemise koosseis on justkui kummitus, mis kaudu saaks paljudele, kes suhtlevad ametnikuga, kriminaalsüüdistuse kaela keerata. Kuni pole vastuvõetud lobitöö reegleid, on tegemist tegusaid inimesi ohustava normiga. Õnneks on riigikohus selle koosseisu puhul selgust loonud.

Küsis Kaisa Alliksaar

Tööinspeksioon korraldab endale eurorahade eest kalleid koolitusi

Kõue mõisas tehtud koolitustes inspeksioon probleemi ei näe, kuna euroraha on piisavalt.

Riin Aljas
riin.aljas@epl.ee

Tänavu märtsis korraldas tööinspeksioon Kõue mõisas oma töötajatele kaks kahepäevast koolitust. Esimesel koolitati 3723 euro eest kümme Eesti eri paikade inspeksioonide juhti, teisel parandati 5863 euroga 12 avalikkusega kokkupuutuva töötaja esinemiskust. Kokku kulus koolitustele ligi kümme tuhat eurot. Varem on inspeksioon näiteks 3526 euro eest koolitanud 39 inimest ja 4138 euro eest 77 inimest.

Mis siis kaks koolitust nii kalliks tegi? Põhjus peitub asukohas ja esinemiskoolituse videotehnikas, sest koolitajate hinnad oli Eesti Päevalehega rääkinud koolitajate Mart Raiki ja Elina Siilbeki sõnul mõistlikud. Üldiselt jääbki ühepäevase koolituse hind 600–1200 euro vahele. Inspeksioon maksis esimesel puhul koolitajale kahe päeva eest 1080 eurot ja teisel kahele koolitajale 2500 eurot, seega on hinnad tavapärased. Miks aga korraldati koolitus kallil Kõue mõisas, jäi teistele koolitajatele selgusetuks.

Veel enam, 5836-eurose esinemiskoolituse puhul küündis ruumi ja tehnika rendikulu 1158 euron, millest heli ja videotehnika moo-

Kahele Kõue mõisas tehtud kahepäevasele tööinspeksiooni juhtide koolitustele kulus kokku pea 10 000 eurot.

Foto: Hendrik Osula

Koolitaja: tehnika oleks kallis montaaži või eraldi palgatud filmimehega.

dustas kolmveerandi. Koolitajates tekitas nii kõrge hind küsimusi. „Hind on õigustatud, juhul kui selles kajastub montaaž või palgati eraldi filmimees ja hiljem tehti koolitusest näiteks õppefilm – muul juhul on seda aga raske põhjendada,” selgitas Siilbek. Inspeksiooni juht Ain Noormä-

gi ei näinud koolituste hinnas midagi erilist, sest pakkumine oli mõistlik ja jäi eelarve piiridesse. „Jah, kui oleksime koolituse teinud mõne kutsekooli klassides, oleks saanud odavamalt, ent koolitus peab töötajat motiveerima ja odavam variant seda eesmärki alati ei täida,” tõdes ta.

Kuna koolitusele tuli töötajaid tervest Eestist, jäid majutuskulud inspeksiooni kanda ja Noormäe sõnul poleks tubade hinnad Tallinnas Kõue omadele alla jäänud. Pealegi tehti koolitus teadlikult uhkes mõisas, et töötajaid põnevas-

se paika viia. Video- ja helitehnikat oli vaja esinemiskoolituse lindistamiseks, et töötajad saaksid hiljem oma esinemisi võrrelda ja analüüsida.

Kallis tehnika rent

Kas seda peab tegema ligi 800 euro eest? Noormäe sõnul küll: „Lõppude lõpuks saab ju mobiiltelefoniga ka filmida, aga siinkohal on küsimus, millist koolitust me oma inimestele tahame. Esinemiskoolituse viis läbi oma ala proff Janek Mäggi ja ta pidas seda vajalikuks. Ma ei näe põhjust tema valikutes kahelda.” Seega on

koik justkui korras: kulutati, sest euroraha oli. Nimelt tuleb inspeksiooni 111 530-eurosest koolituste aastaeelarvest 90 000 eurot Euroopa Sotsiaalfondist. Noormäe sõnul tuleb üksnes koolitusteks mõeldud raha kas ära kulutada või tagasi maksta.

Kerstin Liiva rahandusministeeriumist sõnas, et kui raha on vaja vähem kui planeeritud, peaks asutus tegema ministeeriumile avalduse raha ülekandmiseks järgmise aasta eelarvesse ning seega pole selle põhjendusega kasutamine just eelarveaasta lõpus õigustatud. ●

Euroraha väärkasutus?

Paari nädala eest kirjutas Eesti Päevaleht, et tööinspeksioonis uuritakse võimalikku ESF-i raha väärkasutust. Ühe töötaja väitel sundis ülemus teda palgalehele kirjutama ESF-i rahadest tehtud tööd, mida tegelikult ei tehtud. Asja uurib nii inspeksiooni sisejuurdlus, SA Innove kui ka sotsiaalministeerium. Inspeksiooni juhi Ain Noormäe sõnul kestab juurdlus 31.augustini, üle vaadatakse kõigi töötajate aasta jooksul tehtud telefonikõned. Juba on ebatäpsed andmed töötaja suhtes ka ilmnenud, ent see olevat töötaja valesti märkimine. Näiteks, kui töötaja peab kõne ajal nõuandmiseks vahepeal seadusi lugema. Et töötajatele pole sellise tegevuse jaoks kohta ei saa seda mujale märkida kui telefonikõne alla.

Kahe koolituse maksumus

Juhtimiskoolitus (10 inimest): kokku 3723, koolitaja 1080, ruum 382,54, majutus, transport, toit jms 2261 eurot.

Esinemiskoolitus (12 inimest): kokku 5863, koolitaja 2500, ruum ja tehnika 1158, majutus, transport, toit jms 2205 eurot.

Tehnikaülikool printis välja 3D koopias prorektor Kolki ajast

Prorektor Alar Kolki aju koopias printimine pani alguse kolmenädalasele Euroopa innovatsiooniakadeemiale. Selle avamise ja prorektori aju koopias printimise tunnistajate arv ulatus paarisajani – just nii palju tudengeid 30 riigist üle maailma osaleb eile alanud kursustel, kus üliõpilased loovad uuenduslikke ärimudeleid, tooteid ja teenuseid.

Legoklotsidest ärimudel

Alar Kolk sõnas, et aju 3D-mudeli printimise eesmärk oli näidata tudengitele, et toodete ja teenuste loomisel on kõige olulisem mõista just seda, mis toimub inimese peas. „Kolme nädala jooksul peavad tudengid minema kliendi aju sisse ja aru saama, mis neile kõige tähtsam on,” ütles Kolk. Et välja saaks printida just tema aju, tehti sellest enne Põhja-Eesti regionaal-

Alar Kolki aju koopias kaalub umbes kilo.

Foto: Andres Putting

haiglas pilt. Kolk ütles, et 3D versioon on pärisajast pisut kergem, sest kaalub vähem kui kilo, pärisaju aga umbes poolteist kilo.

Selliseid sümboleid täis tehnoloogia kasutamisi toimub akadeemia jooksul

veelgi. Nimelt võtavad omavahel mõõtu robot ja inimene *tai chi* võitluskunstis, täpsust mõõdetakse Kinect-tehnoloogia abil. Kinect on tuntud Xbox mängude lisaseadmena, mis tuvastab žestide häälkäsklusi. Lisaks püüa-

vad tudengid elektrikandle ja õunte abil muusikat teha.

Ühe harjutuse raames ehitavad rahvusvahelistesse meeskondadesse jaotatud tudengid aga legoklotsidest ärimudeleid, kus klotsid sümboliseerivad ärimudeli eri osasid. Peale selle annavad tudengid oma allkirja hokikepile. Selle kuju annab Kolgi sõnul eda-

Akadeemias võtavad omavahel võitluskunstis mõõtu robot ja inimene.

si ideaalse ärimudeli kasvu – alguses kasvab aeglaselt ja siis tõuseb järsult tippu. Innovatsiooniakadeemia käigus loodud mudeleid hindavad ettevõtjatest ja riskikapitalistidest mentorid. ● **Kaisa Alliksaar**

Bordelli kliente viinud taksojuht teenis rohkem kui prostituut

Taksojuht sai endale osa prostituutidele makstud summast ja ka tasu kliendilt sõidu eest.

Möödunud nädalal teatas politsei, et on kinni pidanud 18 taksojuhti, kes on kahtlustuste kohaselt viinud kliente bordelli ning kuuluvad kupeldamisega tegelenud kuritegelikku rühmitusse. „On oluline mõista, et politsei ei kahtlusta neid taksojuhte lihtsalt kellegi bordellini viimises.

Kuritegudes kahtlustatavad taksojuhid olid selles kriminaalses bordelliäris võtmerolli täitjad,” ütles Põhja prefektuuri kriminaalbüroo juht Priit Pärkna.

Tema sõnul said taksojuhid üldjuhul kliendi bordelli toomise eest rohkem raha kui prostituut intiimteenuse osutamise eest, kuna taksojuhtile makstava summa tuli rahast, mille klient maksis prostituutidele. Juht sai raha ka taksosõidu

du eest. Pärkna nentis, et viimast arvesse võttes olid taksojuhid skeemis kindlalt suurima kasu saajad. „Kogu tegevus oli konspireeritud, pikaajaline ja peensusteni kokku lepitud, kindlasti ei saa siin rääkida juhuslikust taksosõidust bordellini,” ütles Pärkna, kelle sõnul võib kahtlustatavate ringi ulatada ka laieneda.

Keskmiselt 50 eurot

Taksojuhtide kinnipidamine on osa veebruaris alustatud kriminaalmenetlusest, mille käigus sulges politsei juuni algul Tallinnas Pirital asuvas eramajas tegutsenud bordelli. Eilses Eesti Päevalehes kirjutasime, et kinni peetud taksojuhtide ülesanne oli kliendid lõbumajja toimetada ning anonüümseks jääda soovivad taksojuhi sõnul teenis taksojuht ühe kliendi eest keskmiselt 50 eurot. ● **Erik Rand**

Omanike tüli võib tennisemängu Kadriorus peatada

Ajaloolise tennisekeskuse tulevik on omaniku ja haldaja vahelise tüli tõttu juba aastaid selgusetu.

Kristjan Lukk
kristjan.lukk@epl.ee

Kadrioru väljakutel on tennist mängitud juba 1895. aastast saadik, ent nüüd on keskuse tenniseväljakud suurele osale huvilistele suletud. Need, kes seal mängida tahavad, peavad selleks jõudma eraldi kokkuleppele keskuse omanikuga. Kuigi omanik otsib uut väljaku haldajat, ei välistanud ta ka seda, et tennisemängu võimalus kaob ja maad muul otstarbel, näiteks elamumaana kasutama hakatakse.

Endise haldaja, ettevõtte OÜ Kadrioru Tennisega lõpetas tenniseväljaku omanik, MTÜ Spordiselts Põhjakot-

kas lepingu juba 2010. aastal, ent too kaebas selle kohtusse. Nüüd, kolm aastat hiljem 20. märtsil sai Tallinna ringkonnakohtu otsusega õiguse omanik, kes lõi OÜ Kadrioru Tennis baasist välja, takistas turvafirma abiga nende ligipääsu varale ja esitas 69 000-eurose võlanõude.

Väljakud kinni

Vaidluse keskmes oli väljakute küttesüsteemide ehitus. OÜ Kadrioru Tennis juhatuse liikme Karl-Johannes Otsa sõnul ehitas ettevõtte omal käel ümber tennisekeskuse küttesüsteemi ja katlamaja. Omaniku sõnul oli tegu aga tema omandi kahjustamisega. „Kui seda (küttesüsteemi – K. L.) likvideeritakse, siis on ju tegemist selle kahjustamisega,” ütles spordiseltsi Põhjakotkas juhatuse esi-

mees Urmas Saaliste. Ta sõnas, et kui varasemalt oli koostöö haldajaga sujunud hästi, siis omavoliline ehitustöö katlamajas kahjustas tenniseväljakute talviseks kasutuseks vajalikku küttesüsteemi ning leping lõpetatigi 2010. aastal. See oli juhtumisi ka Eesti

Kaotajad on tennisemängijad, kes väljakule praegu niisama lihtsalt ei pääse.

tennise juubeliaasta. „Keset hooaega juubeliaastal nii teha on julm,” arvas tennisebaasi hallanud Karl-Johannes Ots. „Meie soovisime, et uue operaatorlepingu sõlmimine oleks harrastajatele valutu. Omanike meelest oli aga mõistlik Eesti tennise sajandal aastal kogu kompleks kinni panna.

Kadrioru väljakuid hallanud Karl-Johannes Ots on nõrdinud, et keskuse omanik nad sealt välja löi.

Foto: Hendrik Osula

Eks see oma võimu näitamine ole.” Ots kinnitas, et uisapäisa midagi ei lammutatud. Tema sõnul investeeriti ise uue katlamaja ehitusse miljon krooni, mis loodeti siis Põhjakotkalt rendi tasaarveldamisega tagasi saada. Kuigi kohtuvaidluse otsus on käes ja õigus omanikul, on väljaku tulevik veel lahine. Kogu loo juures kaotavad kõige rohkem aga tennisemängijad, kes praegu väljakule niisama mängima ei pääse, vaid peavad selleks jõudma omanikuga eraldi kokkuleppele.

Praegu mängida saab

Saaliste sõnas aga, et väljakud ei seisa suvel tühelt. Kuigi Eesti Päevalehe külaskäigu ajal täitsid 14 liivaväljakut vaid kaks omavahel mänginud tennisisti, olid tema väitel platsid hommikupoole lastetrenne täis ning saavad samasugust kasutust edaspidigi. Taoline olukord ei saa aga kaua kesta ning tulevikus ei pea mängijad uut kohta otsima. Prae-

Tüliõunaks on küttesüsteemide ehitus, mida omanik peab selle lõhkumiseks.

gu käivad läbirääkimised uue ettevõttega, kes sealset kinnisvara haldama hakkaks. Ta ei välistanud ka, et tulevikus võiks seal tenniseväljaku asemel näiteks elumajad olla.

Eesti tennise liit on Kadrioru väljakute probleemsest olukorrast teadlik ning lubab seista selle eest, et tennisekeskus harrastajate jaoks võimalikult kiiresti jälle avatuks saaks. „Tsiiviilkohtuasja kahe meist lahus oleva firma vahel ei saa me puutuda, kuid tennise seisukohast loodame, et kõik asjad alles jääks,” rääkis Eesti tennise liidu peasekretäri kohusetäitja Allar Hint. ●

Spordiseltsil on selja taga mitu tüli

Spordiselts Põhjakotkas on varemgi spordirajatiste omandiõiguse pärast harrastajatega tülli läinud. Endise üleriigilise spordiühingu Dünamo õigusjärglasena sai Põhjakotkas suure sporditaristu omanikuks. Tallinnas on Põhjakotkale kuulunud või kuuluvad siiani Kadrioru staadion, Kadrioru tennisekompleks,

Harjuoru ja Tartu maantee spordibaasid ning suusakooli hooned Mustamäel.

2008. aastal ostis Pärnu linnavalitsus Põhjakotkalt 4,2 miljoni krooni eest Pärnu sõudebaasi, andes spordiseltsile lisaks loa alustada detailplaneeringut Tammiste vibustaadionile elamuhoonete ehitamiseks. Ilma

tehinguni jõudmata oleksid Pärnu sõudesportlased treeningkohata jäänud. Kuigi sõudjatele jäi baas alles, tekitas kinnisvaraäri paksu verd Pärnu linnavalikogu esimehe Ahti Kõo ja ostu-müügilepingu allkirjastanud Pärnu linnapea Mart Viisitamme järel. Praegu on Tammiste vibustaadion omal kohal alles.

CITROËNI KAUBIKUD – KINDEL VALIK!

BUSINESS\$ EDITION – ÜLEVARUSTATUD TARBEŠÖIDUKID ERIHINNAGA!

www.citroen.ee

CITROËN BERLINGO

kaubaruumi maht: 3,3 m³

bensiniimootoriga VTi98 soodushind: 12 600 €
diiselmootoriga HDi75 soodushind: 13 900 €
hinnavõit: 3000 €

Varustused: 1+2-kohaline multifunktsionaalne kõrvaliste, PVC põrand tagaosas, juhiistme soojendus, elektrilised esiakende töstukid jpm.

LISAKS HINNAS BUSINESS EDITION VARUSTUS: konditsioneer, parempoolne liuguks, roolilt juhtimisega tehase CD-raadio ja MP3 mängija, LED-tuled ees, udutuled, kererävi tagumine pörkeraud ja küljeliistud, suletud kaubaruumi vahesein.

CITROËN JUMPY

kaubaruumi maht: 5–6 m³

L1H1 HDi90 soodushind: 16 900 €
L2H1 HDi128 soodushind: 18 600 €
hinnavõit kuni: 4800 €

Varustused: 1+2-kohaline multifunktsionaalne kõrvaliste, juhiistme soojendus, elektrilised esiakende töstukid, kaubaruumi vahesein, paarisuksed taga, liuguks paremal pool jpm.

LISAKS HINNAS BUSINESS EDITION VARUSTUS: konditsioneer, tehase CD-raadio MP3-mängija, tehase alarm, elektrilised küljepeeglid, osaliselt värvitud esipamper, udutuled, pardakompuuter.

hinnavõit kuni: 5100 €

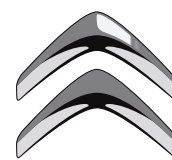
CITROËN JUMPER

kaubaruumi maht: 8–15 m³

L1H1 HDi110 soodushind: 19 500 €
L3H2 HDi130 soodushind: 22 000 €
L4H2 HDi150 soodushind: 23 400 €

Varustused: 1+2-kohaline multifunktsionaalne kõrvaliste, elektrilised esiakende töstukid, aknaga kaubaruumi vahesein, pardakompuuter, salongist lukustatavad uked jpm.

LISAKS HINNAS BUSINESS EDITION VARUSTUS: konditsioneer, tehase CD-raadio MP3-mängija, Webasto reguleerimiskellaga autonoomne kütteseade, tugevdatud vedrustus, ESP – sõidustabiilsuskontroll, ASR – veojõukontroll, elektrilised esiaknad, soojendusega elektrilised küljepeeglid.

CITROËN

CRÉATIVE TECHNOLOGIE

Pakkumine kehtib kuni 31.07.2013 või seni, kuni jätkub soodushinnaga sõidukeid.

Kütusekulu keskmised näitajad ja CO₂ väärtused: CITROËN Berlingo HDi75 5,2 l / 100 km ja 136 g;

CITROËN Jumpy L1H1 HDi90 6,9 l / 100 km ja 182 g; CITROËN Jumpy L2H1 HDi128 6,8 l / 100 km ja 179 g; CITROËN Jumper L3H2 HDi130 8,7 l / 100 km ja 229 g.

Tallinn Star Weekendi korraldamist varjutavad üsna segased asjaolud

Linnavalitsuse suhtlusest jääb opositsioonile mulje, et teemat ei soovita kommenteerida.

Eleen Änilane
uudised@epl.ee

Eestisse Sir Elton Johni ja José Carrerese toonud Tallinn Star Weekendi korralduslik pool võeti ajakirjanduse luubi alla, sest ürituste korraldaja EM Concerti taust tekitas parasjagu küsimusi. Kohalikke meelelahutusärimehi tegi rahu tuks töö, et idanaabrite firma on registreeritud suurte maksusoodustustega Briti Neitsisaartel. Samuti on siiani lõplikult selgusetu, milline oli Tallinna linnavalitsuse roll ürituse korraldamisel ja finantseerimisel.

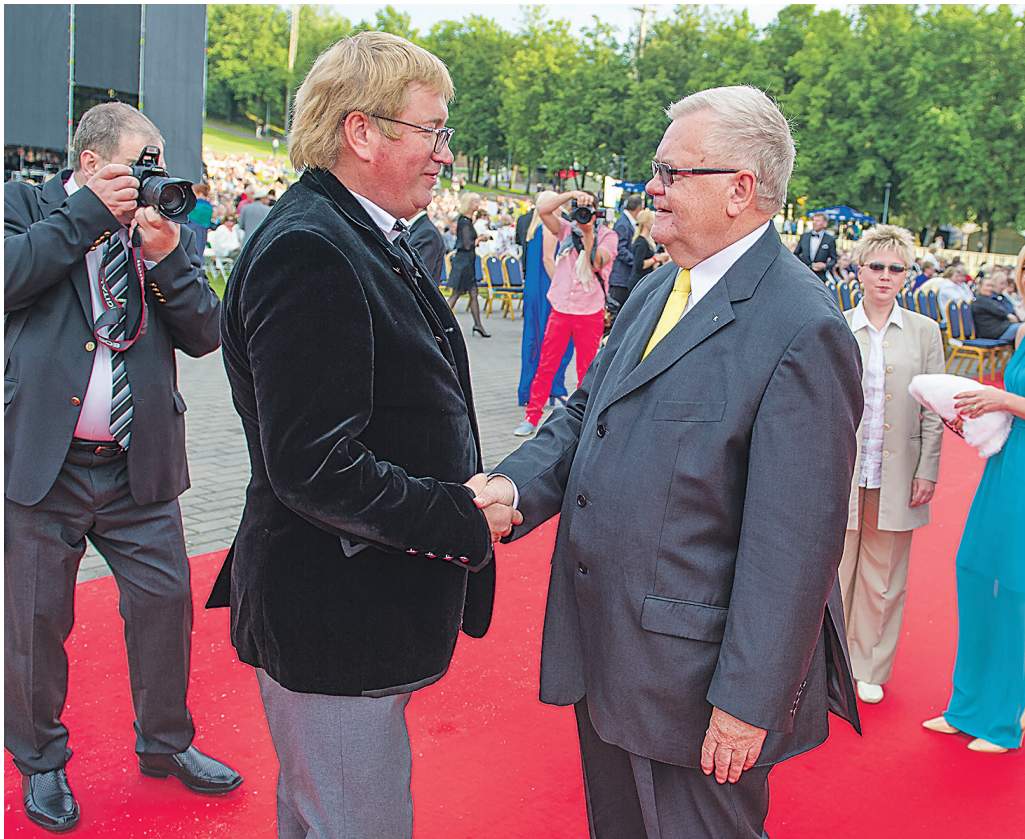
Just seda arvab Tallinna volikogu Reformierakonna fraktsiooni kuuluv Õne Pillak, kelle sõnul tekitab linnavalitsuse käitumine Star Weekendi puudutavate arupärimisega kahtlusi. Seda ilmestab Pillaku ja linnapea Edgar Savisaare nõuniku Moonika Batrakova meilivahetus. Jääb mulje, nagu üritaks viimane bürokraatlikule protseduureeglile viidates Pillaku esitatud küsimustele vastamisest hoiduda.

„Linnapea nõuniku soov vastustest kõrvale põigelda tekitab kahtlemata küsimusi ning pean oluliseks, et kõik Tallinn Star Weekendi korraldamisega seotud asjaolud jõuaksid avalikkuseni,” rõhutas Pillak ja lisas, et ta pole oma küsimustele siiani linnavalitsuselt vastust saanud. Need on väidetavalt edasi saadetud Aini Härmile, kes sõlmis festivali korraldajatega „heade kavatsuste kokkuleppe”. Härm pole aga veel tagasisidet andnud. Teda ei õnnestunud kätte saada ka Eesti Päevalehel.

Ligi kolmandik soodustust

Linnapea Edgar Savisaar kuulutas kõigi „tähtede nädalalõpu” tähtsamate ürituste aukülastajate hulka, ent linnapea polnud ainus, kel korraldajate heldusest kasu oli võimalik lõigata. Kõigil linnavalitsuse töötajatel oli võimalik soetada kontserdipileteid teistest festivali külastajatest 30% soodsamalt.

Ürituse meediasuhete juhi Artur Rauhiaineni sõnul oli tegemist puhtalt turundusliku võttega ning mingit eksklusiivset kohtlemist ta sooduspiletite puhul ei näe. „Kindlasti oleks huvitav kuulata linnavalitsuse selgitust soodustuse tagamaade kohta. Praegu

Opositsiooni huvitab, kas neid mehi seob mõni salajane kokkulepe. EM Concerti tegevjuht Andreas Platonov (vasakul) käitlemas Edgar Savisaarega enne José Carrerase kontserti. Foto: Andres Putting

näib, et sellised soodustused tulevad Tallinna alarahastatud lasteadeade ja auklike tänavate arvelt,” sõnas Pillak.

Rauhiainen lükkas ümber ka meedias levinud kuuldused, nagu oleks korraldajafirma hak-

kama saanud maksupettusega, tasudes töötajatele osaliselt sularahas. „Usun, et kõik sõltub sellest, kui paindlik inimene on ise soovinud olla. Mina olen hoidnud enda töösuhted väga korrektsed,” sõnas ta. ●

Milliseid sarnaseid üritusi valimiste eel veel tuleb?

Õne Pillak saatis Tallinna linnavalitsusele mitu Tallinn Star Weekendi korraldamisega seotud küsimust. Ta toob oma pöördumises esile, et teatavasti sõlmis Tallinna linnavalitsus EM Concertiga heade kavatsuste leppe, mille kohaselt tuli linnavalitsusel tasuda vaid José Carrerese ja Elton Johni linnavalitsuses toimuvate vastuvõttudega seonduvad kulud.

„Sooviksin olukorra selguse huvides pisut täpsemalt selle ürituse tagamaid teada. Kas Tallinna linnaeelarvest on eraldatud täiendavaid vahendeid Tallinn Star Weekendi korraldamiseks? Kas ürituse paik, Tallinna lauluväljak, oli EM Concertile välja renditud tavapärase tasu eest või oli linnal korraldajaga heldemad kokkulepped? Kas linnavalitsusel on kavas veel valimiste eel ajal sarnaseid suurüritusi linnarahvale korraldada?” küsib Pillak.

Kristiine Linnaosa Valitsus

KINNITAB
aadressil Mustamäe tee 45 juures Marja bussipeatuses eelläbirääkimistega pakkumise võitjaks nõuetekohase pakkumise esitanud AS R-Kiosk Estonia. Kasutusseandmise tingimused on aadressil http://www.tallinn.ee/est/ametlikud_teated.

Põhja-Tallinna Valitsus

KORRALDAB
Põhja-Tallinna Linnaosa Valitsus ja Tallinna Keskkonnaamet teatavad Maleva tn 4 kinnistu ja lähiala detailplaneeringu eskiisi ja detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) programmi avalikust väljapanekust. KSH programmi ja detailplaneeringu eskiisiga on võimalik tutvuda perioodil 16.-30.07.2013 paberikandjal Põhja-Tallinna Linnaosa Valitsuses (Niine tn 2, Tallinn) ja OÜ Adepte Ekspert ruumides (Pärnu mnt 21, Tallinn; kontaktisik Piret Toonpere, tel 5059914, e-post piret@adepte.ee) ning elektrooniliselt veebilehtedel <http://www.adepte.ee/et/maleva> ja <http://www.tallinn.ee/est/Keskkonnamoju-hindamised-Tallinnas>. Ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi detailplaneeringu eskiisi ning KSH programmi kohta saab esitada kirjalikult Tallinna Linnaplaneerimise Ameti aadressil Vabaduse väljak 7, 15198 Tallinn või e-posti aadressi tlpa@tallinn.ee ning Tallinna Keskkonnaameti aadressil Harju tn 13, 10130 Tallinn või e-posti aadressi keskkonnaamet@tallinn.ee kuni 30.07.2013. Detailplaneeringu eskiisilahenduse ja KSH programmi avalik arutelu toimub 1.08.2013 kell 15.00 Põhja-Tallinna Linnaosa Valitsuse saalis (Niine tänav 2). Detailplaneeringu koostamine ja KSH on algatatud Tallinna Linnavalitsuse 22.05.2013 korraldusega 704-k. Detailplaneeringu eesmärk on Põhja-Tallinnas asuva Maleva tn 4 kinnistu sihtotstarbe muutmine ja ehitusõiguse määramine 5 äri- ja tootmismaa krundi moodustamiseks, millele antakse ehitusõigus kuni 4-korruseliste äri- ja tootmishoonete ehitamiseks; 1 transpordimaa krundi moodustamiseks; 1 üldmaa krundi moodustamiseks, kuhu hoonete ehituseks ehitusõigust ei määrata ning kuhu nähakse ette avaliku rekreatiivala rajamine. Detailplaneeringu koostamise korraldaja on Tallinna Linnaplaneerimise Amet (aadress Vabaduse väljak 7, 15198 Tallinn), koostaja on Linnaruumi OÜ (aadress Pärnu mnt 141, Tallinn, 11314) ning detailplaneeringu kehtestab Tallinna Linnavalitsus (Vabaduse väljak 7, 15198 Tallinn). KSH koostamise korraldaja on Tallinna Keskkonnaamet ja KSH viib läbi OÜ Adepte Ekspert Detailplaneeringu elluviimisega ei kaasne eeldatavalt riigipiiriülest mõju ega mõju Natura 2000 võrgustiku aladele.

Pirita Linnaosa Valitsus

ANNAB TEADA
pinna reklaamialaseks tegevuseks kasutusse andmise üürilepingu sõlmimisest. Tulenevalt Pirita linnaosa vanema 04.07.2013 korraldusest nr. 1-2/102, sõlmitakse pinna kasutusse andmise üürileping OÜ-ga Reklaamtreiler. Täpsem info Tallinna veebilehe Ametlike teadaannete rubriigis aadressil http://www.tallinn.ee/est/ametlikud_teated.

Maanteeamet loobus punnseisust Viitnal

Kohalik rahvas võib tänu kodanikuaktiivsusele siiski kauaoodatud kergliiklustee saada.

Rein Sikk
rein.sikk@epl.ee

Avalikkuse surve sundis maanteeametit taas arutlusele võtma Viitna kõrtsist Rõmeda külla Arturi šašlõkibaarini kergliiklustee ehitamise. Veel kuu aja eest oli maanteeamet seisukohal, et seda teed ei tule. „Kuna tee-ehituse käigus likvideeriti laiad teepeenrad ning asendati kahe meetri sügavuste, järskude seintega kraavidega, on Viitna vahel jalgsi liikumine üliohtlik,” ütlesid Viitna külanem Saima Gordejeva ja Rõmeda külanem Ene Kiirkivi toona Eesti Päevalehele. Nad mainisid, et suviti liigub Viitna teeveeres sadu inimesi, kelle jaoks sajandi tee-ehitusprojekt liiklejaisolusid halvendas.

Möödunud kuu jooksul nõudsid teede-ehitajailt selgitusi nii kohalik külaelanik Allan Lahi kui ka riigikogu liige, sotsiaaldemokraat Indrek Saar. Külanemad ähvardasid pärida Euroopa institutsioonidelt,

Seal, kus oli varem käimiseks sobiv teeperv, laiutab nüüd kraav, näitasid Ene Kiirkivi (vasakul) ja Saima Gordejeva. Foto: Rein Sikk

miks miljoni eurode kulutamine inimeste elu halvemaks teeb. Eesti Päevaleht aga kutus minister Juhan Partsi Viitna sügavatesse kraavidesse jalutama, et too saaks oma silma ja sammu abil veenduda talle alluva ametkonna ebapädevas otsuses.

Parts aega ei leidnud

Ehkki Parts ei leidnud kuu aja jooksul jalutuskäiguks Viitnal vaba tundi, muutus oluliselt maanteeameti jäik seisukoht. Nimelt leidsid selle esindajad eelmise nädala lõpul, et kergliiklustee rajamine on võimalik.

Eile andis ehitusosakonna pro-

jektijuht Gert Jürgenson teada, et ametkond teeb Kadrina vallale ettepaneku koostöölepeks, et üheskoos jalg- ja jalgrattatee rajada. Ehitamine võib alata Viitna maastikukaitseala eeskirja muutmise järel 2014. aastal. Sisuliselt tähendab see, et tee võib umbes 300 meetri ulatuses rajada kaitseala piirile ja võtta selleks maha mõned puud ja põõsad. Eesti Päevalehele andmeil on keskkonnakaitsjad asjaga nõus. Gordejeva ütles nõupidamise järel, et maanteeamet hakkas viimaks ka reaalsele liiklusohutusele mõtlema, mitte ei ajanud vaid paberites näpuga järke. ●

1 LAUSEGA

SATELLIIT

Kaks kuud tagasi Prantsuse Gajaanast kosmosesse saadetud Eesti tudengisatelliit ESTCube-1 on töökorras ning augustis plaanitakse alustada stabiliseerimise ja päikesepurje eksperimenti.

ILM

Täna püsib ilm veel kuiv ja sooja on 19 kuni 23 kraadi, kuid homme läheb sajule ja on oodata tuule tugevnemist.

TUBAKAPOLIITIKA

Sotsiaalminister Taavi Rõivase kinnitusele kavatseb valitsus rohelises raamatus pakutud tubakapoliitikat sügisest rakendada asuda, seni on eurodirektiivi valmimise ootuses veidi hoogu maha võetud.

AVARII

Eile pärastlõunal toimus Tartumaal Varnja alevi lähedal liiklusõnnetus, kus üks inimene hukkus ja teine sai vigastada.

VÄLISMAAL TÖÖL

Eestlased on hakanud rohkem kaaluma, kas suveks välismaale tööleminek on ikka tasuv, sõnas töötukassa vahendusvõrgustiku Eures peaspetsialist Kaire Cocker.

VEREKRIIS

Verekeskuse eelmise nädala üleskutse, et vajatakse kõikide vergruppide verd, polnud seotud traumajuhtumite või jaanipäeva järelmõjudega, vaid selle tingis väljasõidubrigaadi ja doonorite puhkuste alguse kokkulangemine.

VISIT

Eestisse saabus riigivisiidile Saksa president Joachim Gauck koos proua Daniela Schadtiga.

VÄGI VALD KAIROS JÄTKUB, EILE ÜLE 40 HUKKUNU

Egiptuse sõjavägi avas eile hommikul tule kukutatud presidendi Mohamed Morsi toetajate pihta, kes püüdsid väidetavalt tungida vabariikliku kaardiväe peahoone alale, kus Morsi arestis ole-

vat. Muslimi Vennaskonna teatel hukkus üle 40 inimese. Islamistlik erakond Nour teatas pärast tulistamist, et lahkub protestiks ajutise valitsuse moodustamise kõnelustelt. **Delfi**

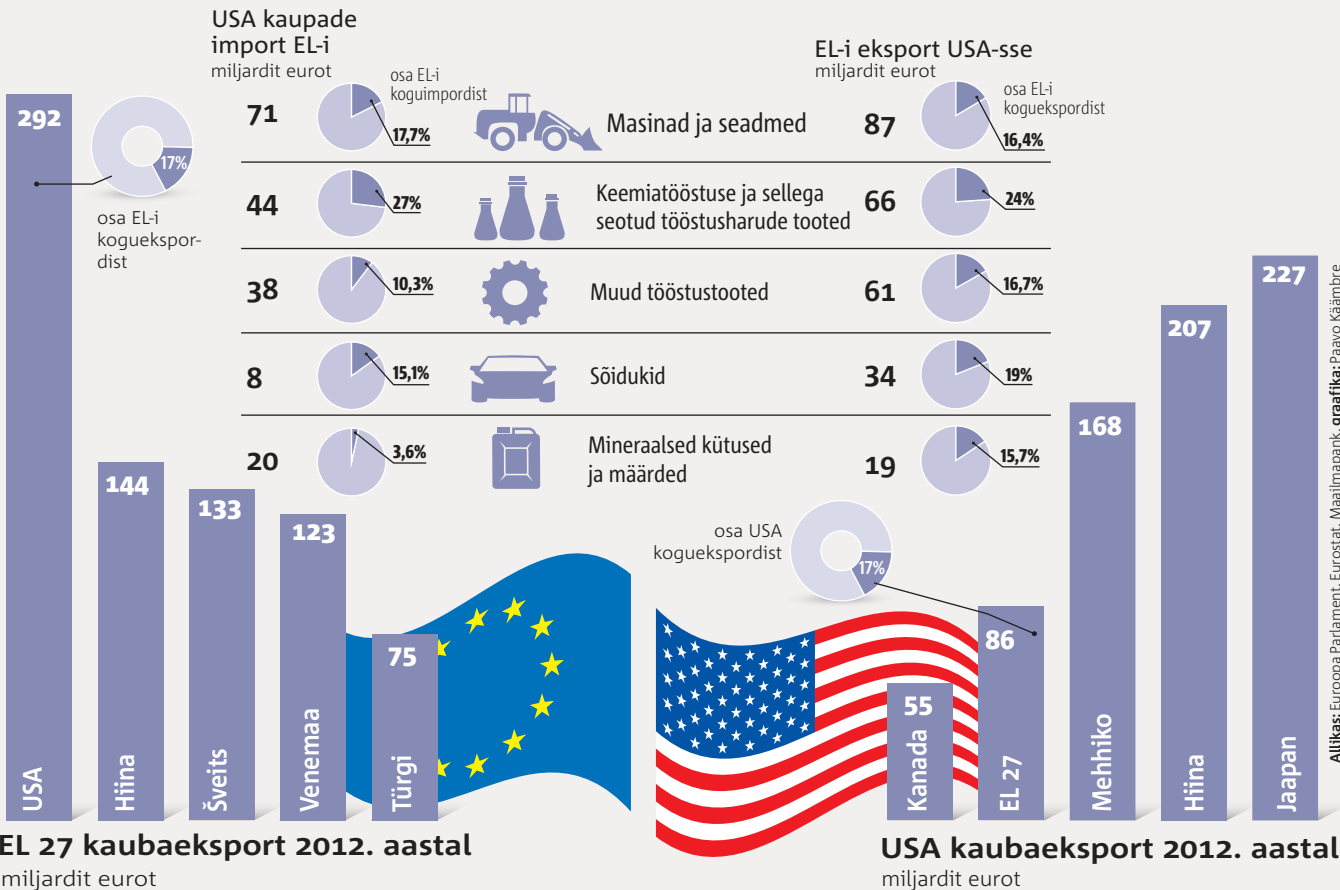
PAAVST PALVETAS LAMPEDUSAL PÕGENIKE EEST

Katoliku kiriku paavst Franciscus käis eile illegaalsete immigrandide maabumiskohana tuntud Lampedusa saarel Vahemeres, et ohtlikul teekonnal elu kaotanute eest palvetada. Veidi enne

paavsti tulekut maabus saarel paat, mis tõi Aafrikast järjekordest 166 põgenikku. Käimasolev Itaalia-visiit on Franciscusele esimene pärast paavstiks valimist tänavu märtsis. **ERR**

Euroopa Liidust eksporditakse USA-sse aastas ligi 300 miljardi euro eest kaupu

Nii USA kui ka Euroopa Liidu jaoks moodustab eksport teisele poole Atlandi ookeani umbes kuuendiku kogueksportidist.

EL-i ja USA kaubanduslepet ohustavad mitmed karid

Eile startisid Brüsseli ja Washingtoni ametnikud vabakaubanduslepe poole. Finišit pole näha.

Raimo Poom
raimo.poom@epl.ee

Vaatamata kõikvõimalikele viimase hetke üleskutsetele lükata Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahelise vabakaubanduslepe läbirääkimised edasi, hakkasid need eile siiski mõlemat poolt esindavate ametnike vahel pihta.

Juhul kui lepe kõige ambitsioonikamal moel teoks saaks, eemaldaks see viimased piirangud nii kaupade, teenuste kui ka investeringute vabaks liikumiseks üle Atlandi ookeani.

Lepe looks kõige suurema vabakaubandusala, mis hõlmaks poolt kogu maailma majanduslikust kogutoodangust, 30% kaubavahetusest ja 20% investeringutest. EL-i ja USA majandus võiks seetõttu näiteks Londonis asuva majanduspoliitika uurimiskeskuse (Centre for Economic Policy Research) hinnangul kasva-

da 80 miljardi euro võrra aastas. Kuid lepet ohustab terve rida karisid. Järgnevalt loetletud probleemide tõttu arvavad paljud, et vabakaubanduslepeni jõudmine võib võtta heal juhul neli-viis aastat või üldse ebaõnnestuda.

Spionaaž ja andmekaitse

Enne Edward Snowdeni lekitatud andmeid USA veebis nuhkimise kohta ei osanud keegi ennustada, et see valdkond võiks üldse suureks probleemiks kujuneda. Viimasel paaril nädalal on EL-i surve tõttu moodustatud nüüd vabakaubanduse läbirääkimiste raames eraldi töögrupp, mis peab vaagima USA luureprogrammi PRISM-i suhet EL-is kehtivatesse andmekaitsereeglitesse. Ülejäanud andmekaitse teemastki võib USA luuret puudutavate uute teadmiste valguses saada pirakas tüliõun. Ühendriikide interneti- ja telekommunikatsiooni ettevõtted pole sugugi rahul EL-is kehtivate üliarvete privaatsuse ja andmekaitse nõuetega ja tahavad nende leevendamist. USA luureskandaal on viinud

EL-is arvamused aga teise äärmusesse: soovitakse veel rangemaid nõudeid ja nende kehtestamist ka EL-is tegutsevatele USA ettevõtetele.

Põllumajandus

EL on oma toiduaineteturgu kaitsnud mitmete n-õ tervise-nõuetega, mille tõttu on tunduvalt keerukam siin näiteks geenimuundatud toiduaineid turustada. See on tükk aega olnud pinnuks silmas USA põllusaaduste tootjatele, kellele kehtivad kodumaal leebemad nõuded. Nad tahaksid saavutada taoliste piirangute lõdvendamist ka EL-is. Paraku on Euroopa avalikkus selle teema vastu väga tundlik.

Riigihanked

Riigihanked on Euroopa jaoks üks põhilisi murekohti, sest osana vabakaubanduslepest soovitakse tingimata saavutada USA riigihangete avamine Euroopa ettevõtetele. Ühendriikides kehtib välismaa ettevõtete osalemisele riiklike lepingute saamisel tohutul hulgal piiranguid, alates julgeolekust kuni otseste Ameerika ettevõ-

tete eelistamise nõueteni välja. Peamine valukoht seisneb selles, et kui USA föderaalvalitsus saaks EL-i firmad üsna lihtsalt oma hangetele lubada, siis pole selge, kuidas saab selleks kohustada USA osariike ja kohalikke omavalitsusi, kel on õigus oma reegleid ise kehtestada.

Prantsuse kultuur

Lisaks on alati oht, et Pariis ütleb kokkuleppele ikkagi *non*. Kui paari kuu eest sai selgeks, et Brüsselil ja Washingtonil on tõsine plaan sõlmida nii laiaulatuslik vabakaubanduslepe kui vähegi võimalik, tõi Prantsusmaa lauale nn kultuurilise erandi. Pariis deklareeris, et pole võimalustki, mille järgi võiks lepe lõpetada Prantsusmaal kehtivad piirangud näiteks välismaa (loe: USA) filmide ja muusika mahukamaks esitamiseks. Nimelt näevad Prantsuse seadused ette ranged kvoodid, kui palju tohib kinos, raadios või televisioonis Euroopast väljaspool toodetud sisu mängida. Paraku pole Washingtonis väga mõjukas Hollywoodi lobi selle piskuga sugugi rahul. ●

Vene raha voolab Soome, eriti energeetikasse

Välismajanduse minister Alexander Stubb peab Venemaad energeetikas usaldatavaks partneriks.

Kaivo Kopli
kaivo.kopli@epl.ee

Vene raha Soomes kerkis hiljuti päevakorda seoses teatega, et Vene miljardärid ostavad ära Helsinki Arena ja omandavad ka osaluse jäähokiklubis Jokerit, kes on Arena peamised kasutajad. Kusjuures litrilööjad suunduvad mängima Venemaa loodud liigasse.

Tehingu hinda ei avalikustatud, küll on aga Soome oodata üht lausa hiiglaslikku investeringut Venemaalt. Nimelt käivad läbirääkimised, et Soome energiafirma Fennovoima müüks rohkem kui kolmandiku osalusest Vene Rosatomile. Kui see teoks saab, oleks kuni kolme miljardi eurone tehing suurim Vene ettevõtte investering Soomes.

Lühikese ajaga on Vene investeringud Soomes kiiresti kasvanud. Kuid nagu märkis YLE uudisteportaal, ei ole siiski kindlaid andmeid, kui palju Vene raha on Soome voolanud. Hinnangud ulatuvad sadadest miljonitest kuni miljardite eurodeni. Soome ettevõtete tegutsemine Venemaal on seni selgelt ülekaalukam: investeringud ulatuvad umbes 12 miljardi euroni. Kuid huvi idapiiri tagant Soome tulla olevat aina suurem.

„Vene ettevõtted otsivad välismaal turge,” kinnitas YLE-le Matti Anttonen, välisministeeriumi välismajandusosakonna juht. „Nad paistavad olevat hakanud oma strateegiat uutmoodi kavandama. Ma usun, et investeringud siia jätkuvad.”

Vabaneda eelarvamusest

Välismajanduse ja euroasjade minister Alexander Stubb kritiseeris eelmisel nädalal soomlaste suhtumist Vene äritegelastesse ja energiasõltuvusse Venemaast. „Me peame eelarvamustest vabanema,” ütles Stubb telesaates „Päivän kasvo”. Ministri sõnul ei häiri teda, et Venemaa on suurimaks Soome energiakandjatega varustajaks. Stubbi kinnitusele on Venemaa selles vallas äärmiselt usaldusväärne partner.

Üheks olulisemaks Vene kapitalile kuuluvaks ettevõtteks on kütusefirma Teboil, mis kuulub Lukoilile ja mille käive ulatus mullu umbes 2,5 miljardi euroni. Gazpromile kuulub neljandik Soome gaasifirmast Gasum, Helsingi Arctechi laevatehasest on pool venelaste omanduses ning Norilski Nikelile kuulub suur osa Talvivaara kaevandusest.

Jokerite meeskonna põhiomanikuks jääb Harry Harkimo, kuid Vene miljardärid Gennadi Timtšenko (Forbesi hinnangul on ta vara 14,1 miljardit dollarit) ja Boriss Rotenberg (1,4 miljardit dollarit) saavad väikese osaluse ja õiguse osta hiljem kontrollosalus. ●

KESKKONNAAMET

Selisoo looduskaitseala moodustamise eelnõu avalikustamine

14. juunil 2006. a algatati keskkonnaministri käskkirjaga nr 728 Mäetaguse vallas Metsküla külas asuva Selisoo looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskirja kehtestamine.

Selisoo looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu avalik väljapanek toimub 8. juulist 29. juulini 2013. a. Alates 8. juulist 2013. a saab kaitse-eeskirja eelnõu, seletuskirja ja tsoneeringuga tutvuda Keskkonnaameti kodulehel aadressil www.keskkonnaamet.ee/uudised-ja-artiklid/selisoo-looduskaitseala-moodustamise-eelnou-avalikustamine-2/.

Avaliku väljapaneku materjalidega saab tutvuda ka Keskkonnaameti Viru regiooni Jõhvi kontoris (Pargi 15) ning Mäetaguse vallavalitsuses (Mäetaguse mõisa peahoone). Kirjalikke seisukohti ja ettepanekuid kaitse-eeskirja kohta saab esitada kuni 29. juulini 2013. a aadressil Keskkonnaamet, Kunderi 18, 44307 Rakvere või e-posti aadressil laane-viru@keskkonnaamet.ee. Kaitse-eeskirja avalik arutelu viiakse läbi kirjalikult, kui avaliku väljapaneku käigus ei avaldata soovi avaliku koosoleku läbiviimiseks. Lisainfo: Imbi Mets, Keskkonnaameti Viru regiooni looduskasutuse spetsialist, telefon 329 5543.

Arvutikeskuse sulgemisest kaotab kõige rohkem klient

Firma uus omanik ei tea tulevikust midagi, üleöö töötaja jäänud juhid püüavad uut äri käivitada.

Hans Lõugas
hans.lougas@epl.ee

Kui Arvutikeskuse juhid Mari-ka Otsep ja Aleksandr Priidemann 17. juuni õhtul firma omanikult kirja said, et ülejäämisel päeval poekett suletakse, oli see šokk. Selline šokk, millest ülesaamiseks korskisid Otsep ja Priidemann lahti viskipudelid. Järgmise hommiku peavalus lootis Priidemann, et äkki oli kõik üks halb unenägu. Aga ei, arvutis seisis ikkagi omaniku kiri: „Kuna uus omanik ei ole huvitatud esinduskaupluste ülalpidamisest ning keskendub rahvusvaheliselt *online*- ja hulgimüügile, siis Arvutikeskus sellisel kujul nagu praegu lõpetab oma töö.”

Arvutikeskus oli klientide seas popp koht – pood pakus väga head sortimenti ja e-poest tellitud kaup tuli kiiresti kohale. Suurte müügi-koguste tõttu sai Arvutikeskus ladudelt kõva allahindluse ja pakkus Eesti soodsaimat hinda. Garantiiga kaup vahetati korrektselt välja. Omaette märk on seegi, et arvutirahva kogunemiskohaks olevas Hinnavaatluse foorumis põhjustas poe sulgemine tohutu kommentaarilaviini.

Omanik ei selgitanud

18. juunil jõudis teade Arvutikeskuse sulgemisest kõigi töötajateni, järgmisel päeval sõitsid autod läbi kõik neli kauplust, tõstsid laojäägid peale ja kadusid. Miks poe ainuomanik Kristjan Pihelgas eduka äri sulgeda otsustas, jääb müsteeriumiks. Ettevõtte polnud maksuvõlga ega maksehäireid inkassatorite juures. Firma teenis mullu 6,7 miljoni eurose käibega 23 000 eurot kasumit. Üleöö kohata jäänud 25 töötajat said isegi koondamistasu. Eestis nii ettevõtteid ei likvideerita.

Pihelgas ei soostunud telefonitsi Arvutikeskuse kohta kommentaari andma ega vastanud e-kirjadele. Juuni lõpus sai Arvutikeskuse OÜ omanikuks Lexfirmus OÜ, mis kuulub Legalia advokaadibüroo advokaadile Henrik Kirsimäe-

Arvutikeskuse endine müügijuht Aleksandr Priidemann avab koos kolleegiga uue tehnikapoe Arvutitark.

Foto: Hendrik Osula

le. „Ma ei oska praegu midagi öelda. Tegu on ju vaid juriidilise kehandiga,” ütleb Kirsimäe ja lubab kirjalikult selgitada, kuid lehe trükkimineku ajaks tema kirja ei laeku. Äriregistri järgi firma uueks juhatuse liikmeks saanud Mariette Mitt jääb tabamatuks.

Kiire sulgemise tõttu kannatavad otseselt need kliendid, kes viimasel ajal Arvutikesku-

hästi välja. Kapitali annab Liisi järelmaksufirma omanik Arne Veske, kes pakkus varem Arvutikeskuse klientidele liisingut. Edasi püüab uus ettevõtte avada poed kaubanduskeskustes kaubamärgi Arvutitark nime all. „Võtsime ise rendipindade omanikega ühendust ja rääkisime asja ausalt ära,” seletab Priidemann.

Usaldust ei jätkuvat

Puhtalt lehelst alustamine pole kerge. Hulgimüüjad ei julge krediiti anda, kuna OÜ Arvutikeskuse viimased arved jäid maksmata. Pihelgas on meedias püüdnud jätta muljet, justkui võtaks Priidemann ja Otsep Arvutikeskuse üle, kuid see ei vastavat tõele. „Me pole Pihelgasega teinud ühtegi tehingut ega saa temaga jutulegi,” ütleb Priidemann. Ainasa asjana saadi vanast tööko-
hast kontorimööbel.

„Püüame teha, mis võimalik, et aidata Arvutikeskuse klientidel garantiiga kaup hulgiladudesse saata,” seletab Priidemann. Tema ja Otsep aga kardavad, et tarnijad peavad neidki Arvutikeskuse kadumisega seotuks. ●

Arvutikeskus teenis mullu 6,7 miljoni eurose käibega 23 000 eurot kasumit.

sest kaup on ostnud ja kelle ostetu vajaks garantiiremonti (vt kõrvallugu).

Arvutikeskuse eduloo taga on paljusi firma endine juhataja Otsep ja ostu-müügijuht Priidemann. „Rabelesime ennast poolhulluks, et kõik toimiks ja läheks edasi,” ütleb Otsep. „Tiim oli super, nägime nii palju vaeva, et äri toimiks,” räägib ta. Nüüd püüavad nad alustada uue arvutipoega – eelmine äri kukkus enne sulgemist ju väga

Tõendeid Arvutikeskuse väidetava maksupettuse kohta pole ilmnenud

Konkureerivatest ettevõtjatest usub Ordi omanik ja juht Sulev Sisask, et Arvutikeskuses on aastaid tegeldud käibemaksupettusega. „Ma tuletan selle teadmise aastaaruannetest. Teades turgu ja nende kulubaasi, tean, et muul moel pole võimalik sellist hinnataset pakkuda,” ütleb Sisask. Ta ei saa küll pettuse kohta ühtegi tõendit pakkuda, kuid on oma sõnutsi selles täiesti kindel, kuna teab valdkonna äri mehhaanikat. Sisask ei usu, et firma

suutis suure marginaaliga kaupaa Soome müüa.

Arvutikeskuse lepingutega tegelenud ostu-müügijuht Aleksandr Priidemann ütleb, et ettevõtte juhtkond ei tea maksupettusest midagi. Tema sõnul oli neil kontroll nelja Eesti poe ja siinse äri üle. Kuna ettevõtte ostis raamatupidamisteenust sisse, siis suhtles raamatupidajaga otse omanik Kristjan Pihelgas. „Meil raamatupidamisele ligipääsu polnud,” ütleb Priidemann.

Ostjale garantii ei kehti

Arvutikomponentidel on kahte sorti garantii. Kui osta näiteks Samsungi kõvaketas, siis peaks ostja selle loetud päevade jooksul firma veebilehel registreerima. See tagab tootjagarantii, mis on üldjuhul üks aasta.

Teiseks on tarbijal Euroopa Liidus kaks aastat pretensiooni esitamise õigus.

Näiteks Arvutikeskusest komplekteeritud arvuti ostnud inimene saab selle mõne jupi tõrke puhul tagastada ainult Arvutikeskuse, sest hulgi- või edasimüüjad seda vastu ei võta. Sellise murega klientidel jääb vaid lootda, et saab jutule Arvutikeskuse uue omaniku Henrik Kirsimäega.

Pagari tänava „õuduste maja” luksuskorter maksab ligi 1,4 miljonit

Täna toimub endise Tallinna KGB õuduste maja, nüüdse eksklusiivse korterelamu pidulik avamisüritus.

Minevikus peamiselt julgeoleku ja sõjaväeasutusi majutanud Pagari 1 hoone sai tagasi oma esialgse eesmärgi elamuhoonena – rohkem kui saja aasta eest planeeris arhitekt Hans Schmidt selle rikkama rahva elumajaks.

Sama joont on ka jätkatud. Uude majja tuleb 42 luksuskorteri, kus kasutusel kallid, eeskätt looduslikud ehitusmaterjalid. Esimese ja teise korruse korteri saab kätte hinnaga 3850 eurot ruutmeeter ning kolmanda ja neljanda korruse korteri 4000 eurot ruutmeeter. Korteri suurus on 54–350 m². Seega võib kallima korteri hind ulatuda 1,4 miljoni euroni. Peale korterite tuleb majja ka suurejooneline restoran ja kohvik.

Edukas paberivabrik

Aastate jooksul asusid hoones nii Eesti Vabariigi sõjaministeerium, Nõukogude ajal KGB kui ka Eesti politseiamet. 2008. aastal pandi maja aga müüki. Kaks aastat hiljem ostis selle Eesti aktiviselt äri tegeleva Indoneesia ettevõtja Sonny Aswaniga seotud Tolaram Grupp.

Pea kaks aastakümnet Eestis tegutsenud Aswani on muu hulgas ka Eesti aukonsul Singapuris.

Aswani olulisemaks ettevõtmiseks Eestis on Horizon Tselluloosi ja Paberi AS. Ettevõttele oli eelmine aasta edukas – ligi 59 miljoni eurose käibe juures teenis paberivabrik viis miljonit eurot puhaskasumit. Ettevõtte kuulub 20 Eesti suurima eksportööri hulka.

Aswani on varem Ärilehele öelnud, et Tolaram Grupi peamine tegevusala on endiselt tööstus ning suurim investeering on tselluloosi- ja paberivabrik Horizon. „Tööstus vajab pikaajalist planeerimist. Kinnisvaras lõpetad projekti ning võtad ette järgmise. Tööstuses ei saa nii teha, sest tuleb omada kaugemat horisonti, vähemalt kümneaastast perioodi,” kirjeldas ta. Tolaram Grupil on käsil teinigi kinnisvaraprojekt Kopli poolsaarel. Umbes 10,5 hektaril käib planeerimine ja ehituslubade hankimine – alale planeeritakse nii elumaju kui ka ärihooneid. Projekti elluviimine võtvat aega viis kuni seitse aastat. ● **Ärileht**

KUNI POOL MÜÜDAVAST SUHKRUKOGUSEST VÕIB OLLA HOOPISKI SALAKAUP

Suhkru hulgimüüjate sõnul võib kolmandik või isegi kuni pool müüdavast suhkrust olla salakaup. Mullu sügisel tabati kaks Tartus tegutsevat grupeeringut, mis müüsid hulgikaupmees-

tele läbi eri osahingute suhkrut ja jätsid riigile tasumata ligi 650 000 eurot käibemaksu. Mai lõpus peeti Tallinnas ja Harjumaal käibemaksupettuses kahtlustatavatena kinni seitse ini-

mest, kellest kolm vahistati. Grupeeriing kasutas variettevõtteid EL-i liikmesriigist suhkru ostmisel vahelülidenä, selle tulemusel jäeti riigile tasumata ligi 600 000 eurot käibemaksu. **Äripäev**

INDREK NEIVELT OSTIS POOLE HILLAR TEDERI FIRMAST

Bank Saint Petersburgi nõukogu esimees Indrek Neivelt (pildil) ostis mullu septembris 49,5% Mõisa 4 büroohoonet haldava firma OÜ Al Mare Majad aktiatsiast. Al Mare Majad kuulus

varem täielikult Eesti rikkaima ärimhe Hillar Tederi investeerimisfirmale EC Autoholding. Teder ütles, et praegu tegelevadki nad koos Mõisa tänava büroohoone arendamisega. **Äripäev**

Eksperdid: riik ei tõtta käibemaksu alandama

Käibemaksu erinevused parandaks ettevõtete kasumeid, aga ei pruugi jõuda tarbijani.

Kadri Paas
majandus@epl.ee

Neli aastat tagasi tõstis riigikogu käriseva riigieelarve täitmiseks käibemaksu. Tollal lubasid valitsejad, et ajutiselt. Ajutisus kestab siiani. Valitsuserakondade juhtpoliitikud pareerivad nüüd igasuguse arutelu nii võimalike uute käibemaksueringuste – näiteks toidukaupadele – kui ka käibemaksu määra üldise naasmise üle 2009. aasta 1. juuli eelsesesse aega.

Reformierakondlasest endine rahandusminister Aivar Sõerd ütleb, et kui seada kaalukausile käibemaksu määra ühtlane langetamine ja uute erisuste kehtestamine, siis tuleb kindlasti eelistada esimest. „Maksumäära ühtlane langetamine elavdaks majandust ja sisetarbimist ning mõjuks ka inflatsiooni alandavalt. Pealegi jääb riigil üllatavalt suur summa käibemaksu kogumata ja riik ei ole just ülemäära tulemuslik käibe- ja aktsiisipettuste tõkestamisel. Mida madalam on üldine maksukoormus ja mida vähem on erandeid ja erisusi, seda tulemuslikum on ka maksukulgumine,“ on Sõerd veendunud.

Eelarves polevat ruumi

Teisalt tunnistab ta, et vähemalt praegu valitsus ilmselt ühtki maksu samasuguse innuga, nagu nelja aasta eest käibemaksu tõsteti, langetama ei tõtta. „Arvestades aga praeguse riigieelarve seisuga, siis pole minu hinnangul ei maksumuutusteks ega erisuste sisseviimiseks mingit võimalust, kuna eelarves pole lihtsalt ruumi. Tegelikult maksukoormus veidi väheneb, seda tänu juba toimunud töötuskindlustusmaks määrad alandamisele ja tulumaksu määra langetamisele 2015. aastast,“ lohub Sõerd.

Toidu madalam käibemaks annaks Sõerdi hinnangul eelise põhiliselt toiduainete hulgile ja jaekaubanduse ettevõtetele. „Soodustus parandab valdkonna ettevõtete konkurentsivõimet ja kasumeid, aga ei pruugi jõuda lõpptarbijani. Teiseks juba sisse viidud erisus ühele valdkonnale tekitab surveid alandada maksumäära ka

Maris Lauri sõnul ei pruugi toidu maksumäära alandamine paremat toidulauda tagada.

Foto: Ilmar Saabas

KOMMENTAAR

Senisest madalam käibemaks tõstaks toidukauba hinda

Maris Lauri

majandusanalüütik

Mis peaks olema toidukaupade madalama maksumäära põhjendus?

Sissetulekute tõus oleks kõige parem võimalus parandada inimeste toimetulekut ja tagada täis köht. Kui alandada toidukaupade maksumäära, siis ei pruugi see anda vaestele peredele seda summat, mis tagaks neile parema toidulaua.

Teisalt annaks see juba mõnevõrra paremate tuludega peredele, rääkimata keskmise ja suurema sissetulekuga inimestest, täiendavalt vaba raha, mille nad tõenäoliselt kulutaks eelkõige tööstuskaupade ja teenuste ostmiseks. Nõudluse kasv aga suurendaks nende kaupade hindu ja tulemuseks oleks suurem inflatsioon. Üldine hinnatõus aga tõstaks ka toidukaupade hindu.

teistes valdkondades. Näiteks lastekaupadele. Ühe erandi sisseviimine toob enamasti kaasa järgmised,“ ütleb ta.

Pigem ühtlane maks

Rahandusminister Jürgen Ligi on mõista andnud, et ei soovi maksueringevusi või -langust arutada. Majandusteadlane Andres Arrak on aga teist meelt. „Tooksin paralleelse näite lähiajaloo. Teatavasti trikitas Sloveenia enne euroga ühinemist inflatsioonikriteeriumi täitmiseks muu hulgas käibemaksuga. Kui nüüd meie rahandusminister ütleb, et sel poleks mingit hindu langetavat mõju, siis ma küsiks, miks. Pealegi on inflatsioon Eestis ikkagi liiga kõrge. Seega saaksime maksumuutusest toepeltkasku,“ usub Arrak.

Ta lisab, et kuna vaesem elanikkond kulutab söögile tunduvalt suurema osa oma sissetulekust (umbes 1/3), siis aitaks toidu käibemaksu langetamine kindlasti kaasa just nende elujärjele. „Üldprintsibina on ühtlane maksustamine kindlasti parem, aga seda ei tohiks absolutiseerida. Laiemat pilti vaadates on siiski küsimus otseste ja kaudsete maksude proportsioonis. Vananevas ja üha kallineva tööjõuga Eestis on otsestel maksudel niikuinii juba lagi ees. Seega on tulevikus nii või teisiti kaudsete maksude tõstmine paratama-

tu. Selles kontekstis tuleks käibemaksu alandamise positiivne lühiajaline mõju panna ka pika perspektiivi konteksti,“ rõhustab Arrak.

Majandusanalüütik Maris Lauri sõnul tuleb Eestil saavutada riigieelarve tasakaal ja ülejääk ning eesmärgiks on seadud ka kriisielsete reservide taastamine.

„See on nii valitsuse eesmärk kui ka EL-iga tehtud kokkulepete sisu. Seega tuleks käibemaksu alandamise puhul mindeid teisi makse tõsta, loobuda maksulangetusest (näiteks tulumaksu ja maksuvabaminiimumi tõstmine) või tuleks kulutusi kärpida,“ kahtleb Lauri, kas valitsus oleks nendeks sammudeks valmis. ●

Kuidas toimib käibemaks?

Ettevõtte enda maksustatavalt käibelt arvestatakse maha ostudelt tasumisele kuuluv käibemaks. Soodustatud valdkonnas puhul arvestatakse maha ostudelt tasutud 20% määraga tasutud käibemaks, enda käive aga maksustatakse väiksema määraga – tulemuseks on see, et soodustatud valdkonnas ettevõtted saavad riigilt tagasi rohkem käibemaksu, kui ise maksavad.

Riigikontroll: PPA, MTA ja majandusministeerium rikkusid seadust

Riigikontroll leidis, et riigi raamatupidamine on üldiselt heal tasemel ja tehingud seaduslikud.

Lemmi Kann
majandus@epl.ee

Eile avaldas riigikontroll ministeeriumide 2012. aasta finantsauditi aruanded. Riigikontrolli audiitorid ei tuvastanud kontrollitud tehingute hulgas eelarveraha sihipärast kasutamist – asutused olid üldjuhul investeeringuteks planeeritud raha eest teinudki investeeringuid ja tegevuskuludeks planeeritud raha kasutanud majandamis- ja personalikulude katmiseks.

Ühtlasi leidis riigikontroll ka mitu rikkumist. Näiteks on politsei- ja piirivalveameti (PPA) ning kohtutäiturite infovahetus trahvide sissenõudmisel auklik: PPA ei tea, kui suure hulga trahviraha kohtutäiturid menetluste käigus kätte saavad.

Nimelt teeb PPA igal aastal kohtutäituritele menetlemiseks saadetud trahvinõuete inventuuri. Eelmisel aastal saatis PPA kohtutäituritele võrdlemiseks trahvinõudeid 8,7 miljoni euro eest. Ometi andsid 49 kohtutäiturist tagasisidet ainult 38, mis tähendab, et trah-

vinõuete saldo jäi raamatupidamise aastaaruande koostamise ajaks korralikult võrdlemata.

„PPA ei tea, kui tulemuslikult on kohtutäiturid trahvide sissenõudmisega tegeleenud ja kui suures ulatuses on määratud trahviraha kätte saanud,“ leidis riigikontroll.

Pikad liisingulepped

Samuti tuvastas riigikontroll, et maksu- ja tolliamet (MTA) on tasunud ebaselgetel asjaoludel kompromissi korras Baltic Banknote LLC-le 71 182 eurot hüvitist. Riigikontrolli hinnangul läbis vaidlusalune hange nii kohtu- kui ka vaidlustuskomisjoni menetluse ning selle menetluse kestel kahju hüvitamist ei taotletud.

Eksimusi leiti ka majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumist (MKM). Nii on MKM ja selle valitsemisala asutused sõlminud pikaajalisi liisingulepinguid, mida eelarves polnud ette nähtud, ja rikuti nõnda riigieelarve seadust.

Riigikontroll märkis oma auditis, et kuigi riigikontroll on viidanud liisingulepingute sõlmimisega tekkivale eelarve seaduse rikkumisele ka eelmistel aastatel, on MKM-i valitsemisala asutused jätkanud sõiduaudote ja arvutite liisimiseks katkestamatute kasutisrendilepingute sõlmimist. ●

TALLINNA TÖÖSTUS HARIDUS KESKUS

Tallinna Tööstushariduskeskus

Sõpruse pst 182
Tallinn 13424
Telefon: 65 42 833
65 45 026
Faks: 65 42 874
e-post: info@thk.ee
www.thk.ee

2013/2014 ÕPPEAASTAL VÕETAKSE VASTU ÕPILASI JÄRGMISTELE ERIALADELE:

Põhikooli baasil	
Mehhatroonik	3,5 a.
Autotehnika	3,5 a.
Automaatik	3,5 a.
Metallitöötleja arvjuhtimisega (CNC) pinkidel	3 a.
Keevitaja	3 a.
Müüja rõivaalal	3 a.
Sisekujundaja assistent	3,5 a.
Rätsep - stilist	3 a.
Keskooli baasil	
Mehhatroonik	2,5 a.
Külmemehaanika	2 a.
Autotehnika	2,5 a.
* Arvjuhtimisega (CNC) metallitööpinkide seadistaja	2 a.
Keevitaja (poolautomaat)	1 a.
Juuksur	1,5 a.
Rätsep - stilist	2 a.
Automaaler	2 a.
Autoplekksepp	2 a.
* Autodiagnostik	1,5 a.
* Müüja rõivaalal	2,0 a.
* Müügikonsultant	0,5 a.

Uus eriala. Annab müügitöö alase lisakvalifikatsiooni.

* töökohapõhise õppe korral vajalik praktikakoha olemasolu

Soovijatele koht renoveeritud õpilaskodus.

TASEMEL KUTSEHARIDUS

LÄHME JA ELAME KÕIK EEST

Täna algav U-20 vanuseklassi EM-finaalturniir toob Eestisse Vana Maailma 20 parimat korvpallikoondist. Kodupublik saab omadele kaasa elada wkohe avapäeval, mil Eesti võõrustab kell 20.45 Saku suurhallis algavas kohtumises Sloveeniat.

Eesti koondis

number	nimi	pikkus	positsioon
# 4	Mihkel Schleicher	204 cm	keskmängija
# 5	Kent-Kaarel Vene	194 cm	ääremängija
# 6	Oliver Metsalu	197 cm	tagamängija
# 7	Sander Saare	184 cm	tagamängija
# 9	Kristen Meister	193 cm	tagamängija
# 10	Tiit Tulumaa	200 cm	ääremängija
# 11	Martin Jurtom	201 cm	ääremängija
# 12	Taavi Leok	194 cm	tagamängija
# 13	Rauno Nurger	209 cm	keskmängija
# 14	Martin Paasoja	191 vm	tagamängija
# 15	Rait-Riivo Laane	182 cm	tagamängija
# 21	Kevin Täpp	193 cm	tagamängija

Koondise taustajõud

Andres Söber	peatreener
Madis Putko	treener
Rando Maamägi	füsioterapeut,
	tiimi esindaja
Sander Trofimov	assistent
Margus Martin	pressitiim
Ain Liiva	pressitiim

D-alagrupi ajakava

9. juuli	Prantsusmaa–Itaalia	Saku suurhall
15.45	Eesti–Sloveenia	Saku suurhall
20.45		
10. juuli	Itaalia–Tšehhi	TTÜ spordihoone
13.30	Sloveenia–Prantsusmaa	TTÜ spordihoone
20.15		
11. juuli	Tšehhi–Sloveenia	Saku suurhall
15.45	Prantsusmaa–Eesti	Saku suurhall
20.15		
12. juuli	Sloveenia–Itaalia	TTÜ spordihoone
13.30	Eesti–Tšehhi	Saku suurhall
20.15		
13. juuli	Itaalia–Eesti	Saku suurhall
20.15	Tšehhi–Prantsusmaa	TTÜ spordihoone
20.15		

I U-20 KOONDISELE KAASA!

CHAMPIONSHIP MEN
- 2013

Mis saab edasi?

Alagruppide A ja B kolm parimat moodustavad E-vahegruppi, C ja D omad F-vahegruppi. Omavahelised kohtumised võetakse järgmisel faasi kaasa, seega mängivad meeskonnad läbi vaid teise grupi tiimidega. Mõlema grupi neli parimat lähevad seejärel veerandfinaali, kaks viimast selgitavad kohad 9.–12.

Alagruppides neljandaks ja viiendaks jäänud meeskonnad moodustavad kaks neljaliikmelist gruppi (B4+D4+A5+C5; A4+C4+B5+D5). Mängude järel selgitavad mõlema grupi kaks parimat kohad 13.–16., viimased mängivad positsioonidele 17.–20.

Piletid

Turniiri pass, mis tagab pääsu kõikidele kohtumistele, maksab Piletilevis **20 eurot**, tudengitele, õpilastele ja pensionäridele **kümme eurot**. Kuni seitsmeaastased (kaasa arvatud) lapsed pääsevad mängudele **tasuta**.

Võimalik on osta ka päevapileteid, mille täishind on alagrupiturniiril viis ja soodushind kaks eurot. Päevapilet on saalipõhine – TTÜ spordihoones ostetud piletiga ei pääse Saku suurhalli mängudele ja vastupidi.

Jälgi turniiri

Võistluste ametlik koduleht:

<http://u20men.fibaeurope.com>

Delfi Spordi erileht:

<http://sport.delfi.ee/news/korvpall/u20/>

Kõiki Eesti koondise alagrupimänge on võimalik jälgida otsepildis ETV2 vahendusel.

21 July 2013

DELFI

Rahva hääl

Eesti Päevaleht

a

ARVAMUS

EGIPTUSEST

Egiptuse keskklassil pole praktiliselt mingit ühisvaimu. Enamik neist ei oma mingisugust aimdust, missugune orjaomanike ühiskond on nende ümber kümnnendite viisi eksisteerinud. Rohkem kui pool elanikkonnast on harimata ja ekstreemselt vaesed.

MARTIN GEHLEN, DER TAGESSPIEGEL

HIRMUTUNDEST

Maine ja muu selline sünnib tunnetest, tunded aga on petlikud. Need ei ole mingi üljaheda analüüsi kargas tulem, vaid sume, heitlik ja meie instinktidest mõjutatud mesilassülem. **RAIN KOOLI**, ERR

TELEFONIKÕNEDEST

871 miljonit minutit riigisiseseid telefonikõnesid peeti Eestis 2012. aastal. Keskmise eestlane räägib niisiis aastas telefoniga 11,5 tundi. STATISTIKAAMET

MORAALIST

Need moraalsed rakud, millest inimene koos seisab, on temast endast kestvamad.

PRANTSUSE KIRJANIK **MARCEL PROUST**

EESTI KAUPMEHED on kohati liiga ahned

Kas klient saab Eestis kuningas olla?

Kristjan Haller

teadlane

Üha rohkem kuuleb nurinat Eesti hirmkõrgete hindade pärast. Kaubad, mille hinna üle kurdetakse, pole enamasti luksus-, vaid lihtsalt laiatarbekaubad.

Kõrgete hindade peamise põhjusena nimetatakse turu väiksust. Kindlasti on sel alust, kuid kas see on ainuke põhjus?

Ettevõtluse areng mõjutab otseselt riigi konkurentsivõimet ning meie elatustaset, mistõttu oleme kõik ettevõt-luse heast käekäigust huvitatud. Seega on müügi ja teenuste käibe kasv tarbijate ja ettevõtjate ühishuvi. Just ühishuvi, sest ühepoolsest siin edu ei saavuta. Paraku tundub äri Eestis küllalt tihti järgivat ühe-päeva-poliitikat. Hinnad ning teeninduskultuur jätavad liiga sagedasti mulje, nagu homne päev paljusid ettevõtjaid eriti ei huvitaks.

Kui lühinägelik ja kokkuvõttes kahjulik võib olla viimase sendi tagaajamine, näitab ilmekalt 1990-ndate alguses toonase Hansapanga ühes kon-

toris kogetu. Sealsamas valuutavahetusena saadud 500-kroonise rahatähe lahtivahetamise eest küsitud teenustasu viis tuntud töösturi, kes tuli Eestisse teadusmahuka ettevõtluse koostöövõimalust arutama, hoopis esimese võimaliku lennuga kodumaale tagasi. Koostöö ja investeerimisvõimaluste asemel lubati siia kanti mitte kunagi enam oma jalga tõsta. Arvasin, et selline ärikultuur on möödanik, kuid kahjuks ei. Uue viieeurose vahetamissoovil kordus nüüdses Swedbankis äsja kõik uuesti. Ja tegemist pole mitte nurgataguse firmaga.

Liiga väike valik

Võib ju ironiseerida, et kes senti ei korja, see eurot ei saa, kuid sente ja eurosidki lastakse kõvasti käest. Kevadel leidsin postkastist kriitpaberil reklaami, mille järgi paar nädalat kõigest reklaamis osutatud kauplustest tulutult üht kingapaari leida püüdsin. Poldud nähtud, poldud kuulnud! Kui lõpuks käega lõin ning sarnaseid kingi ühest kenast kingapoest ostma läksin, selgus, et tellitud on kõigest kolm numbrit ja igat numbrit ainult ühe paari. See võttis sõnatuks. Õeldi, et kui otsa saab, tuuakse (kus-kilt) uus paar. Kui selline ärinus nutma ei ajaks, võiks lausa uhkust tunda, et kanname kingi, mille kohale toomiseks tehti eraldi kõne ja täideti tellimus, mida transporditi eraldi tellitud autoga, võib-olla isegi uhke ja kalli autoga. Müüja põhjendas ühe paari kaupa tel-

limist ruumipuudusega, kuigi müügisaaits olid hajusalt paigutatult ainult ühe- või mõne-korruselised riulid.

See kingalugu on ainult üks näide ja eks paljud meist on pidanud igapäevaaits üksikeksemplari kaupa tellima. See on nii ajaliselt kui ka rahaliselt kulukas ja selle peavad kinni maksma tarbijad. Müüja müügitööst jõude istunud ruumi-valvamine ning rahalugemis-vajaduse minetanud kliendi ootamine pole ilmselt ka ratsionaalseim tööjõu kasutus. Kaua selline äri kesta saab? Isiklikult olen leidnud laiatarbekaupu, millede hinnad on Eestis kuni kümnekordsed (!) võrreldes odavaimate näidetega mõnes teises arenenud riigis. Oleks naiivne nii suuri hinnaerinevusi ainult turu väiksusega põhjendada. Järjest rohkem eestimaalasi käib laiatarbekaupu toomas isegi kõrge hinnataseme poolest tuntud Põhjamaadest. Aga kui soovida ennast pealaest jala-tallani riidesse panna, tasuks lennata kas või teisele poole Atlandit, kus saab peale turismielamusi ka rahaliselt võidu-meheks jääda. Ega meie kaupmees ometi iga kord lennukiga kingade järel käi?

Raha riigist välja

Peale välismaal tehtud ostude suurendab riigist raha väljavii-mist veel internetikaubanduse areng. Kuigi e-kaubanduse areng on võimalusi avardav,

loomulik ja paratamatu, eelistas nii mõnigi meist mõistlikuma hinnavahe korral enne ostmisotsust kaubaga koha-peal lähemalt tutvust teha.

Vabas maailmas on turgiikka rahvusvaheline ja turumajanduses kehtivad kindlad reeglid. Keegi ei soovigi seda muuta, aga iga välismaal tehtud ost viib siit nii raha kui ka töökohti. Seetõttu on loomulik, et soovime Eestis inimestele atraktiivset turgu. Hinnaga peletav äriomanik saeb oksa, millel istub nii tema kui ka ostja – me kõik. Väheneb kindlus ja perspektiivitunne, kahaneb käive ja saadud tulu ning sel-

Hindade ja teeninduskultuuri järgi tundub, et homne päev ettevõtjaid eriti ei huvitagi.

le tulemusena riigi eelarvevõimalused siinset elukeskkonda arendada. Tulemusena suureneb kaasmaalaste soov kohvreid pakkima hakata. Ja selline mõjuahel ongi peamine põhjus, mis mind paljude meie äri-meeste „ärimudelite” juures nii murelikuks teeb.

On selge, et kõike ei saa välismaalt osta. Ostujõu nap-pus on mustale äri-le kui vesi veskile. Paljud jätaaksid auto õlivahetuseks „maksuvaba” töömehe juurde minemata, kui kaugeltki mitte luksusliku auto alla tunni kestev õli-vahe-tus ametlikus esinduses ei mak-saks üle veerandi (!) keskmise töötaja netokuupalgast või

ei võrduks arsti paari päeva (!) teenistusega. Absurdsed proportsioonid! Eks siingi mõjuta hinda tegurid töökorraldusest ja omaniku prioriteetidest kuni turutingimusi nõrgalt arvestavate disainpaleede ehitamiseni.

Ärikas ja ärimees

On oluline arendada Eestis suure tulususega ettevõtlust, mis meie jõukust suurendaks.

Me tarbime paratamatult palju välismaal toodetud asju. Olgu selleks kas või nii vajalik ja ihaldatud auto, mille ostmiseks kulutatud rahast läheb enamik välisomanikule. Aga ühe 20 000-eurose ostuga viiakse välja rahasumma, mis statistiliselt võrdub Eesti liha-tootja kogukasumiga, mille ta saaks meie keskmist lihatarbijat ümmarguselt tuhande inimaasta jooksul toites (arvestuse aluseks on hinnanguliselt u 60-kilone aastane lihatarbimine inimese kohta ning kaugelt alla eurone tootjakasum liha kilo kohta). Mõtlemapanev!

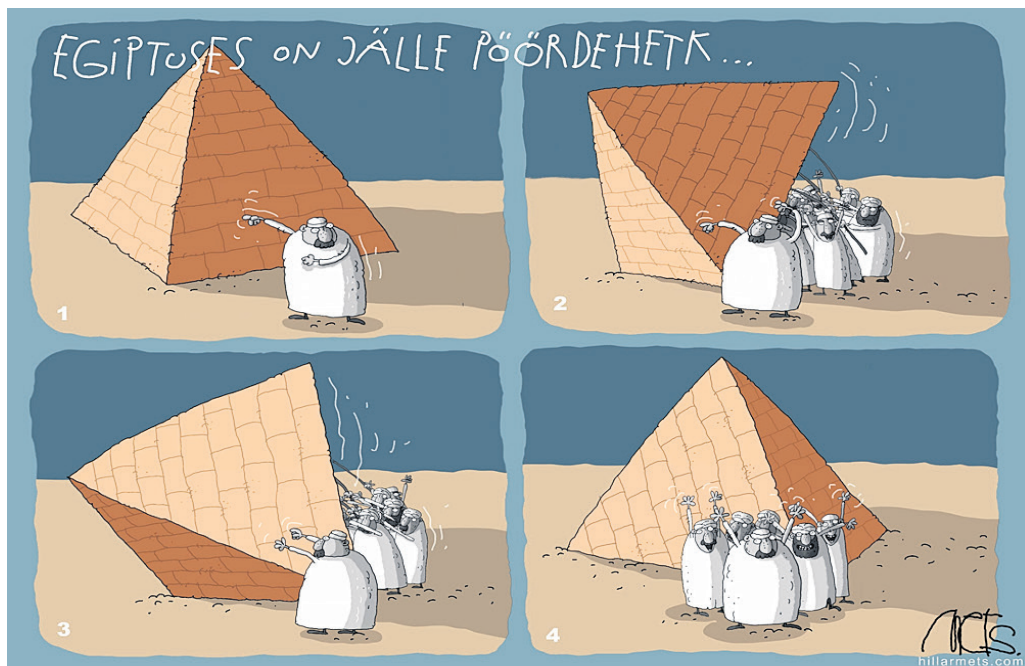
Tunnen heameelt, kui keegi eestlastest jõukamaks saab ning siinset elu rohkem arendada jõuab. Kuid seda rikust on raske luua, kui tarbija minema läheb. Peletustegureid on meie ärimaastikul veelgi. Näiteks ülbusest läbi imbunud CV Keskuse ja Laulasmaa spaaraadioreklaamid või tugevalt kiivas riskivastutus tarbija ning ettevõtja vahel. Olgu selleks palju taunimist leidnud pensionifondid või Eesti

Energia kehtestatud reeglid, mille järgi saab teatud tingimustel peale eluaseme müüki endise omaniku juba uue omaniku kuu aja jooksul tarbitud elektri eest vastutavaks teha. Ühepoolne vastutus ei motiveeri teenusepakkuja parima tulemuse nimel pingutama.

Äri on tõsine tegevus, mis nõuab oskusi ja eeldab usaldust. Üks asi on toota, teine asi toodetu kasulikult maha müüa. Rahvas ilmselt oskab pikemate ja stabiilsemate plaanidega tõsiselt ettevõtjaid n-ö ärikatest eristada. Omadused nagu ülbus ja hoolimatus tarbija vastu, aga ka rumalus või lootus kohe suurt raha teenima hakata, kujunevad välja kodu ja kooli koosmõjul, tugevalt mõjutab ka meedia ning ühiskond laiemalt.

Aga palju ja kohe võime teha ka meie, tarbijad, kes saavad jalgadega hääletada ning sobivama ja ärilises mõttes lah-kema ettevõtja või teenindaja juurde minna. Sellega teeme teene nii endale kui ka ettevõt-jale. Kaua võtab aega, enne kui ka meil saab klient kuningas olla? Kas ajalugu on meid tõesti nii alandlikuks teinud, et me oma tarbijaõigusi- ja võimalusi nii kesisel rakendada julgeme ning tarbijasse ülbelt suhtuvat äri vaikesid toidame? Kasuta-gem vaba turu võimalust roh-kesti, sest Eestis on palju tore-daid ettevõtjad, kelle kohta üla-toodu üldse ei käi. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

VASTUKAJA

Netikommentaariid Piret Tali artiklile „Kalamaja nagu uus Mustamäe?” EPL 8.7

●● Üle kümne aasta Kalamajas elanuna ei jaga üleüldist eufooria, mis selle piirkonna suhtes on tekitatud. Näiteks viimati kuulnud mõte, et see on Tallinnas pea ainuke asum, kus on meie kandi tunne. Kõik räägivad kodukandi tunde, aga igapäevaselt ja tavaelus seda ei ole. Näiteks kui varasematel aastatel veel mõni üksik mööduja soovis maja ümbrust koristavale omanikule jõudu tööle, siis paaril viimasel aastal ei ole seda enam juhtunud. ●● Kalamaja on vist ainuke koht terve Tallinna peale, kus toimib kakskeelne kogukond, kus lapsed mängivad õues turvaliselt kõiki neid mängu, mida keskinna lapsed ei tunne. Täiskasvanud elavad kõrvuti erinevate sotsiaalse-

te kihtidega ja üks ei sega teist. Kalamaja on üks Tallinna turvalisemaid kohti. ●● Ma ütlesin, et Kalamaja elanikel on kerge snoobi maine juures. Tooniandev osa on pseudohipidel, kes on kangesti ökod ja „tagasi juurte juurde”, aga seda kuidagi võltsilt. Boheemi ümbruses kohtab neid sageli. ●● Mul on Mustamäel ka väga omakandi tunne, tean täpselt, mis naabrid teevad ja nemad on minu tegemistega kursis. Ja oma trepikoja koristajatädele soovin alati jõudu, kui teda näen. ●● Võtsin ühel õhtul ette väikesel vaatluse nn miljööväärtusliku piirkonda ehk siis Kalamaja. Vanad lobudikud puumajad sega-

mini koos juba renoveeritud majadega, väikesed kitsad teed, millest mitmed kaetud kiviklibu ja muu jamaga, ilmselt siis käib teede remont. Lapsevankriga ringi jalutada polnud just kõige mugavam. ●● Kalamaja on sama äge nagu Supilinn Tartus. Võtab veel natsa aega, aga asja saab. Asukoht on äge. ●● Olen Kalamajas sündinud, siin on elanud mitu põlve minu esivanemaid. Ja minule meeldib, et siia on kolinud palju noori, et maju tehakse korda ja et kalmistupargis on mänguväljak. Jah, mõned keldripoed on pankrotti läinud, aga mis sellest? On oma pagari-koda, kunstistuudio ja spordiklubid, mida 10 aastat tagasi ei olnud.

SÜGISEL KUULEB KUUBA MUUSIKA LIVE'I

Kuuba muusika suursaadik Orquesta Buena Vista Social Club tuleb taas Eestisse esinema. Kontsert toimub Nokia kontserdimajas 4. novembril. **EPL**

TEOLOOGIA PÕHITEKSTID ILMUSID EESTI KEELES

Sarjas „Avatud Eesti raamat” ilmus raamat „Uuema evangeelse teoloogia põhitekstid”. Valimik juhindub eesmärgist koondata tekstid, mis on viimase 200 aasta vältel (alates Schleier-

macherist) mänginud evangeelses teoloogialoos põhjanevat rolli ning mille tundmine kuulub kindlasti humanitaarhariduse juurde, et luua tervikpilt lääne mõtteloost. **EPL**

TLÜ SUVEKOOLI TÄHT ON BRITI POEET

15. juulist 2. augustini toimuva TLÜ suvekooli aukülaliseks on Philip Gross, Suurbritannia silmapaistev luuletaja ja loovkirjutamise professor. **EPL**

Juhend läbimurdeks kunstimaailma

Mitmele kaasaegse kunstielu tippsündmusele ning ajakirja Art Review tulevikutäheks valitud eestlane Katja Novitskova räägib, kuidas jalg rahvusvahelise kunstimaailma ukse vahele saada.

KUNSTNIK

Katja Novitskova

Amsterdamis elav eesti kunstnik

Kõige otsesem tee rahvusvahelisse kunstimaailma on läbi parimate kunstiülikoolide. Hea kool garanteerib ligipääsu rahvusvaheliste kuraatorite ja kunstnike võrgustikule, mis loob edasisele vundamendi. Aga kui õppimine on välis- tatud, siis soovitaksin rahvusvahelisi residentuure.

Metropolid pakuvad kirjut kultuuritegijate suppi, mille kaudu luua oma inimeste võrgustik, ning selle kaudu sünnivadki tavaliselt esimesed näitused ja koostööprojektid. Mida avatum ja sotsiaalsem on inimene, seda rohkem on tal võimalusi neid ressursse kuidagi enda huvides ära kasutada.

Oluliseks sammuks kunstimaailma tipu poole on kindlasti ka hea rahvusvahelise kunstikooli lõputööde näitus. Selleks ajaks peaks noo-

rel kunstnikul olema visioon oma kohast kultuuripildil: milline võiks olla minu strateegia?

Lohutuseks neile, kes ei ole just parimad *network*-ijad: olen kohtunud ka päris paljude edukate kunstnikega, kes ei ole sotsiaalselt eriti võimekad, kuid nende puhul on tegemist erakordse andega, mis on selisel juhul vältimatu. Ka eks- tsentrilisus võib olla kunstimaailmas väärtuseks. Sotsiaalne võimekus ei tähenda, et inimene peaks olema viisakas ja puhas – ta võib suitsetada stuudioviisi ajal kanepit, olla väsimatu peoloom või muidu vaimselt tasakaalutu –, kuid päris kindlasti peab tema looming olema korraga kõnetav, visionäärlik ja kommerts- potentsiaaliga.

Rääkides kunstituru ootustest, siis paratamatult on lihtsam müüa kunsti, mida on suhteliselt kerge pakkida, transportida, müüa ja säilitada, või mille eest saab teatud kindlat meelnaudingut, nagu *performance*. Olen neist tingimustest teadlik ja nad on kindlasti mõjutanud mu loomingulist protsessi. Minu meelest tulenebki

kunstniku tugevus sellest, et ta oskab luua asju, mis suhtlevad ja mängivad iga keskkonnaga, kuhu satuvad. Kunstiturg on teatud kontekst, mis opereerib oma reeglite järgi. Ühtlasi on kunstiturg alati paar sammu loominguprotsessist tagapool.

Praktika meediakunstnikuna

Minu enda tee kunstimaailma on olnud käänuline. Pärast ebaõnnestunud katset saada sisse EKA graafilisse disaini ning semiootika-, meedia- ja reklaamikunsti õpinguid Tartus, läksin Saksamaale Lübecki ülikooli International School of New Mediasse. Võimaluse põgeneda masendavast Lübeckist sain Amsterdami uue meediakunsti organisatsiooni Mediamatic praktikale minnes. Oma viieaastast karjääri seal alustasin praktikan- dina, siis töötasin graafilise disainerina ning lahkusin suure näituse kuraatori ja korraldajana. Graafilise disaini magistrantuuri lõputööst mainekas Ams-

terdam Sandberg instituudis sai edukas mitmekihiline projekt, mis aitas mul 2012. aastal saada Hollandi riigilt noore kunstniku stipendiumi. Tänu sellele sain pühenduda täiskohaga kunstile ja osaleda mitmel olulisel näitusel, kohtusin oma Berliini galeriiga ning jätkasin Hollandi riikliku kunstiakadeemia residentuuris. Möödunud aastal jõudsin ka esimese isikunäituseni galeriis Kraupa-Tuskany Zeidler. Edukas näitus sai tagasisidet mitmes suures kunstiajakirjas ja sellega ma sisuliselt sisenesingi kunstiturule.

GALERIST

Amadeo Kraupa-Tuskany

Katjat esindavast Berliini galeriist Kraupa Tuskany-Zeidler

Me otsime pidevalt nii internetist kui ka stuudioid külastades oma galeriit jaoks uusi kunstnikke. Kui märkame midagi huvitavat, siis proovime lihtsalt kunstni-

kuga ühendust saada, et alustada dialoogi, mis võib areneda koostööks. Muidugi on väga tähtis, et saaksime tulevase galeriikunstnikuga läbi ka isiklikul tasandil. Kui nägime esimest korda Katja teoseid, intrigeeris meid väga see, kuidas ta ühendab elemente loodusest, tehnoloogiast ja inimtegevusest. Tema teostes on midagi väga manipuleerivat ja visionäärlikku, ühtlasi mõjuvad need intuiitivsete ja tuttavlikena.

MÄNEDŽER

Karin Laansoo

Eesti kaasaegse kunsti arenduskeskuse tegevjuht

Märtsis valis kunstiajakirja Art Review kriitik Laura McLean-Ferris Katja Novitskova „Future Great” („Tuleviku täht”) kategooria vääriliseks. Tiitli juurde käis Art Review erinumbri plakati kujundamine. Ühe olulisema kunstiajakirja tähelepanu on noorele kunstnikule suur tunnustus, nagu ka lubadus „me hoia- me su tegemistel silma peal”.

Kui vaadata rah-

vusvahelise kunstimeedia tähelepanu kõrval teisi olulisi märke, mis on eduka karjääri tunnuseks, siis Katja Berliini galeristi Amadeo Kraupa-Tuskany otsus alustada 2012. aastal personaalnäitusega koostööd ning viia ta pool aastat hiljem sooloprojektiga Milano messile näitab galerii usku, et Katja on valmis rahvusvahelisel areenil läbi lööma.

Välisgaleriides esindatud Eesti kunstnikud on väga edukalt orbiidil – esindatava kunstniku päritolu või geograafilise asupaik ei oma üldiselt välisgaleriide jaoks tähtsust, kui just galerii profiil seda ei tingi. Eesti kunsti vastu on tunda pidevat huvi kasvu ning meiega hakatakse harjuma.

Katja puhul on kokku satunud erakordne anne, suur töövõime ja hea sotsiaalne närv. Maikuisel arenduskeskuse korraldatud seminaril Tallinnas nägin, kuidas ta suutis oma isikuga kuulajad kiiresti võita. Kõige lõpuks faktor, mis kõik toetavad tegurid eesmärgipäraseks muudab: ta teab, kuhu jõuda tahab. ●

Strateegia on oluline

Strateegia eristab perspektiivis lihtsalt häid kunstnikke edukatest ja headest kunstnikest. Mul on täna pakkumisi, projekte ja näitusi rohkem, kui suudan füüsiliselt teostada. See tõstatab küsimusi: millistel näitustel on mõttekam osaleda? Kellele ära öelda ja kuidas seda teha? Kellega koostööd teha? Kellele ja millise hinnaga oma loomingut müüa? Parimaks nõuandjaks siin ongi minu galerii ja kogenud kunstnikest sõbrad. Gale- riiga Berliinis pean iganädalase Skype'i kohtumisi, kus nad seletavad mulle kunstimaailma olukord, ainult nii saab sellest mõlema jaoks võimas jõud. **Katja Novitskova**

Katja Novitskova isikunäitus Berliini galeriis Kraupa-Tuskany Zeidler aasta alguses kandis nime Macro Expansion ja tegeles olukorraga, kus iga surevat loodusliiki asendab uus digitaalne.

Foto: erakogu

ABC

HIND? Noorte kunstnike tööde hinnad on suurusjärgus 800–4000 eurot.

MEEDIA? Rahvusvahelise kunsti kuldne kolmik trüki- meedias on Artforum, Artreview ja Frieze.

ÜRITUS? Ürituste esimene ring, kus PEAB kohal olema, oleks Art Basel (Baselis, Hongkongis ja Miamis) ning Frieze (Londonis ja New Yorgis). Kuid siia võib lisada ka sõltuvalt eesmärkidest Armory ja Liste Baselis, dOCUMENTA, Manifesta ning Venezia biennaali või näiteks Kiievi, São Paolo või Moskva biennaalid.

Savisaare uusim nõunik Meelis Pai kavatseb kandideerida ka valimistel

Intervjuu

Kaarel Kressa
kaarel.kressa@epl.ee

Nukuteatri endisest juhust sai eile Juhan Paadami ja Jüri Kuuskemaa kõrval kolmas Tallinna linnapea kultuurinõunik.

●● Millist nõu te Edgar Savisaarele kultuurinõunikuna andma hakkate?

Eks minu ülesandeks saab olema olukorra kaardistamine ja ettepanekute tegemine, millised lähiminevikus korraldatud üritused vääriskid ka tulevikus arendamist. Aga ma alustan ja hakkan alles linna süsteemi ja kultuuriasutusi õppima. Eelkõige tuleb rõhuda inimestele kui kultuuriedendajatele. Kultuuri kvaliteet oleks tunduvalt parem, kui loojad saaksid loomisega tegelda ja korraldajad saaksid tegeleda korraldamisega, mitte kogu aeg raha tagaotsimisega või konkurentide omavaheliste vaidlustega. Üritused toimuvad tavaliselt eri aastatel, korraldusmeeskondi saab tegelikult ühildada ja suuremat koostööd teha.

●● Olete öelnud, et kui tahta Eesti kultuurimaastikul kaasa

lüüa, siis on ainus võimalus mõne erakonnaga liituda. Kas soovitate teistelgi kultuuriinimestel sama teha?

Inimesed, kes kultuuri juhivad, peavad olema eelkõige võimelised enda ümber inimesi koondama. Nii kaua, kui on võimalus, võiksid need juhid apoliitilised olla, nagu ma isegi tegelikult olin. Aga kui on juba mõte rääkida kaasa suuremas mastaabis, siis midagi ei ole teha – mulle tundub, jah, tuleb suunduda poliitikasse.

●● Kas see tähendab, et te ei piirdu erakonda astumisega, vaid plaanite ka tulevastel valimistel kandideerida?

Jah, ma kavatsen küll valimistel osaleda.

●● Olete öelnud, et teile on sümpaatne Keskerakonna ideoloogia. Mis täpsemalt?

Kui tuli mõte, et võiksin poliitikasse suunduda, siis loomulikult kohtusin eri erakondade esindajatega ja mõtlesin, et kellega ma olen varem ametialaselt kõige rohkem kokku puutunud. Paljud inimesed, kes kunagi olid Tallinna linnavalitsuses osakonnajuhid või ürituste korraldajad, on tänaseks jõudnud juhtivamatele positsioonidele. Ja ma olen väga päri mõtetega, mida linn viimastel aastatel ellu on viinud, eriti kultuurisfääris. Aga leidsin, et

Keskerakonnas saaksin kõige paremini poliitiliselt kaasa rääkida, arendada edasi neid väärtusi, mida erakond kannab.

●● Tahate öelda, et teie meelest on Keskerakond rohkem valmis kultuuri toetamiseks avalikku raha kasutama?

Jah, nii võib öelda. Masuaeg on juba ammu läbi, tuleks natuke inimestesse investeerida ja neid hoida. Arvan, et praegu kultuurisüsteemi lammutatakse, rahulolematud on arheoloogid, muusikud... Masu on kärpinud inimeste sissetulekut, aga kohustused on ikka-

Keskerakondlased said oma uut liiget lähemalt silmitseda hiljutisel nn Autorollo konverentsil. Foto: Vallo Kruuser

Palk

Ausalt öeldes pole seda veel jõudnud uurida, tean, et linnavalitsuses on astmepalk, aga päev on olnud selline, et pole veel personaliosakonnas ki jõudnud käia.

Meelis Pai

Savisaare nõunikud

Tallinna linnapeal Edgar Savisaarel on kokku viis nõunikku **Moonika Batrakova** – linnapea parem käsi **Tony Smitt** – majandus ja keskkonnakaitse **Jüri Kuuskemaa** – ajalugu ja kultuur **Juhan Paadam** – meedia ja kultuur **Meelis Pai** – kultuur

gi samasugused. See on võib-olla esmane asi – kuidas leida lahendusi, et inimeste elujärg paremaks läheks, et nad ei peaks lahkuma.

●● Erakonda kutsus teid Edgar Savisaar ise?

Jah.

●● Võib arvata, et Reformierakonna vastasleeriga liitudes oli teil ka soov näidata teid Nukuteatri juhi ametist vabastanud kultuuriministrile, et lahing pole läbi...

Ei, seda vana asja ma enam ei tõstataks. Mentaliteet on muidugi kahetsusväärne, mul ei lastud uuele juhile isegi 13 aasta jooksul talletatud kontakte ja traditsioone üle anda. Riigimehed niimoodi ei tee.

●● Olete juba ka öelnud, et „tuleb kasta seda, mis kasvab“. Mis on Tallinnas need viljakandvad üritused, mida tuleks vähemoluliste arvel rohkem toetada?

Tallinna väga olulised visiitkaardid on Linnateater, Kultuurikatel, merepäevad, vanalinnapäevad, Tallinn Music Week, Birgitta festival... Ma ei tohikski täna veel väga sel teemal sõna võtta, olulisi sündmusi on palju rohkem. Teemasid on nii palju, et ma ei oska täna kõigile küsimustele vastata. Kuu aja pärast olen kindlasti targem ja ehk räägin isegi natuke teist juttu. ●

HEA EESTI LEHT

Teeme koos Eestimaa lehti peale!

Lauluga maale!

2013

SAATELIIHID:

Gerli Padar

Jüri Aarma

SALVESTUS	KOHT JA ESINEJAD	ETV EETRIS
L, 13.07 kell 17	JÄRVAMAA: Paide vallimäel Paepäevad ► MAARJA-LIIS ILUS	L, 20.07
P, 14.07 kell 16	IDA-VIRUMAA: Narva-Jõesuu linnakall Kalurite päev ► GETTER JAANI	L, 03.08
L, 27.07 kell 17	LÄÄNEMAA: Vormsi saarel Olavipäevad ► OTT LEPLAND	L, 10.08
P, 04.08 kell 16	VÕRUMAA: Kuperjanovi jalaväepataljonis Sõdurilaul NB! Sissepääs isikut tõendava dokumendi alusel. ► KARL-ERIK TAUJAR	L, 17.08

Vaata asukohti: www.maaleht.ee/laulugamaale

Saatemuusika **Antti Kammiste Bänd**

Kaamerad käivituvad iga ilmaga ja tasuta!

Igal salvestusel läheb loosi palju toredaid kingitusi! Viimasel salvestusel loositakse välja **Maalehe aastatellimus ja uue Dacia Dusteri kasutusõigus aasta lõpuni City Motorsilt!**

Toredad sõbrad panevad öla alla:

NII LIHTNE SEE ONGI

ESITLUB

LEGEND

TÕNIS MÄGI JUUBELIKONTSERDID PARIMATE LAULUDEGA LÄBI AEGADE

ULTIMA-THULE MUUSIK SEIF ESTRAADIRAADIO

KÜLALISED IVO LINNA MÄRT AVANDI JAREK KASAR

9. juuli kell 21 Tartu Laululava

11. juuli kell 21 Pärnu Vallikäär

14. juuli kell 21 Tallinna Lauluväljak

AMETLIK AUTOPARTNER

Möller Auto

AMETLIK INFOPARTNER

1182 Postimees

PILETIZLEVI

Soodsama hinnaga piletid saadaval Piletilevi eelmüügis

S
SPORT

KANEPI TÕUSIS 22 KOHTA

24.

kohale tõusis Kaia Kanepi WTA edetabelis. Enne oli ta 46. kohal. Esireketina jätkab Serena Williams, teiseks tõusis Maria Šarapova, kolmandaks langes Victoria Azarenka. Anett Kontaveit asub 313. positsioonil (varem 316.). **Delfi**

EESTI JÄI UNIVERSIAADIL TAAS NAPILT MEDALITA

Eile võitlesid poksis pronksmedalite eest Rain Karlson ja Kaupo Arro, mõlemad kaotasid. Naisjudoka Julia Bežko sai 7. koha. Epeevehkleja Sten Priinits laeks jäi veerandfinaal. Meeste

paarisaerulisel kahepaadil said 7. koha Jüri-Mikk Udam ja Geir Suursild. Ühepaadil sai Joosep Laos 12. koha. Korvpallurid kaotasid Venemaale 43 : 106, võrkpallurid 0 : 3 Valgevene. **Delfi**

Noored korvpallurid loodavad kodusele publikule kui kuuendale mängijale

Eesti U-20 koondis saab EM-i võidu alusmüüri rajada tugevale kaitsele ja heale visketabavusele.

Andrus Nilk
andrus.nilk@epl.ee

Tugev ja agressiivne kaitse, kiire söödurohke rünnak ja hea visketabavus – loetles Eesti koondise kapteni Rait-Riivo Laane treenerist isa Jüri Pritšin nõudeid, mida võõrustajad peavad täna Tallinnas algava U-20 vanuseklassi korvpalli EM-i finaalturniiri alagrupis võitude püüdmiseks kindlasti täitma. „Võita on väga keeruline, aga optimistina usun, et Eesti saab alagrupist edasi,” ütles ta.

Neli korvpallurit koondisse andnud TYCO Rapla peatreener Indrek Ruut ei usu, et Eesti koondis jääb peksupoisiks. Tema hinnangul võivad võõrustajad osutada võrdväärset vastupanu nii tänasele vastasele Sloveeniale kui ka Tšehhile, ent Prantsusmaa ja Itaalia jaks käib Eesti korvpalluritest suure tõenäosusega üle. „Andres Sõbra meeskondade edu oleneb suuresti visketabavusest,” lausus Ruut. „Juhul kui meie mängijatel on hea päev, siis on käsi kullas, kuid kehva visketabavuse puhul on p***e mullas.”

Kesk mängija mõõtu korvpallureid on Eestis ikka tiku-

tulega otsitud, seekordses koondises saab Sõber korvi alla panna nii Rauno Nurgeri (209 cm) kui ka Mihkel Schleicheri (204).

„Meie meeskonnas jagub korvpallureid igale positsioonile – pikki ja lühikesi, viskavaid tagamängijaid ja mängujuhte,” ütles Ruut. „Valikuvõimalusi arvestades on meil korralik koondis. Üks paremaid, mis meil on selles vanuseklassis üldse olnud.”

Tugev kadalipp

Treener Indrek Reinbok lisas, et ühtegi olulist mängijat tänavusest meeskonnast välja ei jäetud. Vigastatuna jäi kõrval ainult USA Mississipi ülikooli meeskonda võetud Janari Jõesaar.

Jüri Pritšin
korvpallitreener

„Võita on väga keeruline, aga optimistina usun, et Eesti saab alagrupist edasi.”

Koondise tugitala Rait-Riivo Laane on üks viiest koondislasest, kes tegi kaasa ka möödunud suvisel U-20 EM-i finaalturniiril Sloveenias. Ruudu hinnangul ei jäänud Eesti meistriliigas tugeva kadaliipu läbinud 182 cm pikkune Rapla mängujuht kontrollkohtumises Leedu tagaliini palluritele alla. Mulluses meeskonnas teenisid rohkesti mänguaega ka Martin Paasoja ja Nurger.

Peale koondise on Rait-Riivo Laane põhimängujuht juba ka klubitasandil Raplas.

Foto: Martin Dremljuga

„Alagrupis on väga raske võitu püüda. See eeldab, et meie korvpallurid esitavad väga hea partii ja vastastel satub keskpärane päev,” analüüsis Reinbok meie noorte võimalusi.

„Turniir kestab kaua ja neljapäevast laupäevani tuleb Eestil pidada kolm mängu järjest. Ilmselt peab peatreener valima, kelle vastu agressiivsemalt tegutseda ja kellega kohtudes jõudu säästa.”

Jõud rauges

Jüri Pritšin tõi esile selle, et eestlased suutsid esimesel veerandil tugeva kaitsega Leedule survet avaldada, kuid põhimängijate jõu raugemise järel võõrustajate vastupanu hääbus.

Treener nimetas need mängijad, kes noorte koondises suuremat rolli mängivad. „Rait-Riivo, Paasoja, Nurger, Schleicher ja Oliver Metsalu peavad vankrit vedama, aga juhul kui punkte toovad ka vahetumängijad, saab kogu meeskond suurema emotsionaalse laengu,” lausus Pritšin. „Sander Saare oli kontrollmängudes haige, nüüd on Sõbral üks käik juures.”

Koondislasel loodavad, et kodupublik võib osutada justkui kuuendaks palluriks väljakul. Ent Saku suurhalli publikust tulvil tribüünid võivad ka jalust nõrgaks võtta. „Sõber on mees õiges kohas, kes oskab hoolealuste liigseid pingeid vähendada ja nende läbipõlemist ära hoida,” lausus Pritšin. **o**

Tulevased NBA staarid

Algav finaalturniir toob Eestisse juba ka NBA-s jala ukse vahele saanud pallureid. Kreeklaste ridades jookseb väljakule 206 cm pikkune ääremängija Giannis Antetokounmpo, kelle Milwaukee Bucks tänavuses *draft*'is 15. valis. Tema puhul kiidavad eksperdid nii tema sööduoskust kui ka pallikäsitlust, mis lubavad tal mängida positsioonidel ühest kolmeni.

Tänavuse 28. valiku, Livio Jean-Charles'iga saavad eestlased lähemalt tutvust teha neljapäeval, Prantsusmaad võõrustatakse. Viimased kaks aastat Villeurbanne'i ASVEL-is mänginud 206 cm pikkust noormeest on eksperdid hea kaitsemängu tõttu võrrelnud Venemaa kuuluse Andrei Kirilenkoga. Jean-Charles oli juba mullu U-20 vanuseklassi EM-il üks prantslaste põhitõukijaid.

Vigastused, NBA suveliga või valmistumine täiskasvanutekoondisega liitumiseks jäta- vad turniirilt eemale nii 216 cm pikkuse ukrainlase Aleksei Leni (*draft*'i 5. valik), Dennis Schröderi (Saksamaa, 17.), Barcelona ridadesse kuuluva Álex Abrines (32.) kui ka 201 cm pikkuse viskava tagamängija ja Londoni OM-i pronksmedalisti Sergei Karasjovi (Venemaa, 19.) Pärt Talimaa

Janar Talts on küll koduklubita, ent koondise jaoks olemas

Pallurile on pakkumise teinud mõlemad Eesti suurklubid, raud on tules ka välismaal.

Pärt Talimaa
part.talimaa@epl.ee

Lõppenud hooajal mängis korvpallur Janar Talts Itaalia meistriliigas Varese Cimerio ridades, kellega jõuti koduses sarjas poolfinaali. Sügiseks palluril veel uut lepingut taskus ei ole. „Hetkeseisuga on kõik väga lahtine. Nii Kalev kui ka Rock on

pakkumise teinud, aga ootan ja vaatan, mis välismaal toimub,” selgitas koondise üks liidreid olukorda. Talts loodab uue mängupaiga otsustada parimal juhul juuli lõpuks. „Päris oktoobrini ei tahaks oodata,” sõnas ta.

Positiivne on aga see, et pikaks veninud hooaja lõppedes tunda andnud põlve- ja randmetraumad on taandunud ja Talts on valmis peagi algavates EM-valikmängudes koondist aitama. „Seis on praegu positiivne. Tõsiseid trenne ei ole ma veel teinud, aga keha on terve ja sain ka mõnusa-

puhata, mistõttu hetkel on vaim ka värskem kui hooaja lõpus,” rääkis ta.

Hullemaks ei lähe

Klubitasandil Taltsist veelgi kauem rakked olnud ja veidi enne jaanipäeva Itaalia meistriks kroonitud Kristjan Kangur saab koondisesuuele samu-

Talts: tõsiseid trenne ei ole ma veel teinud, aga keha on terve.

ti üsna optimistlikult vastu minna. Hooaja lõpus kimbutama hakanud seljavaluga käis koondise kapten uuringutel, mille täpseid tulemusi veel saadud pole. „Samas sain arstidelt kinnituse, et hullemaks minna ei saa,” lausus Kangur. „Päris 100% ma kaasa teha ei saa. Alustan tasa ja targu ja vaatame, kuidas keha vastu peab.”

Kui Kangur ja Talts on koondise jaoks olemas, siis valutavate põlvede tõttu jääb eesootavatest valikmängudest eemale Joosep Toome. Kui seni olid koondislasel

Esimene trenn viis korvpallurid tutvüäljakule. Pildil heitleb Janar Talts (sinises) Timo Eichfussiga.

Foto: Eero Vabamägi

harjutanud individuaalprogrammi alusel, siis eilsest algas ühistöö ja õhtusel treeningul mindi ka juba pallisaali. Siht on üks: olla augustis toimuvatel valikmängudel kuraditosi-na tiimi seas parim ja tagada pääse 2015. aasta EM-finaalturniirile. „Eelmisel aastal jäi veidi vajaka, nüüd üritame vigade paranduse teha,” lausus koondise kapten Kangur.

Esimeseks takistuseks on alagrupis sellised vastased nagu Holland ja Portugal. Järgmise ringi pääseb triost vaid parim.

Ühtlasi ei löö koondise töötütmis sassi ka täna algav U-20 vanuseklassi EM-finaalturniir. „Mõne mängu vaatamine võtab ehk puhkeajaga ära, aga sealt tulevad positiivsed emotsioonid annavad jällegi jõudu juurde,” sõnas meeste koondise peatreener Tiit Sokk positiivselt. **o**

Uhke šotlane, kes pani britid ennast armastama

Üle 77 aasta brittidele Wimbledoni võidu toonud Murray on nüüd lõplikult omaks võetud.

Aet Süvari
aet@epl.ee

Wimbledon aastal 2012. Olümpiamängude ootusest ärevil ja rahvuslikust uhkusest ning patriotismist pakatav Suurbritannia oli end pressinud kõikvõimalike teleekraanide ette, sest rahva ainus suur tennise lootus Andy Murray mängis Wimbledonis finaalis. Nagu inglastele kombeks, ei arvanud õieti keegi telerite ees ega kuulsustest tulvil tribüünidel, et Murray kaotaks – olgu pealeti, et tema vastas oli üheks maailma kõigi aegade parimaks tennisistiks peetud Roger Federer. Kuid Murray kaotas ometigi.

Seni olid britid Murray mängudele alati ühel viisil reageerinud: kui ta võitis, oli see „meie võit“, kui kaotas siis „tolle šotlase“ kaotus. Ja võib-olla pole selle üle isegi mõtet väga imestada. Oli ju Šotimaalt til-lukest Dunblane'i linnakesest – mis oli seni kuulsust saavutanud peamiselt 1996. aasta kohutava koolitulistamisega, milles hukkus 16 last – pärit Murray ise alati eelkõige oma šotlaseks olemist rõhutanud. Ka 2006. aasta jalgpalli MM-i eel ütles ta, et võitku ükskõik kes, peasi, et see pole Inglismaa. Kuigi hiljem selgus, et tegemist oli vaid tõgava naljaga, olid inglased visad unustama ja andestama.

Upsakas ja eemalolev

Kuid mullu Wimbledonis asjaolud muutusid. Esimest korda näitas alati upsaka ja eemalolevana paistnud Murray just tolles kaotatud finaalis oma tundeid, kui puhkes otse väljaku ääres südamest nutma. Telekanalid kandsid tema pisaraid ja emotsioonidest tiivistatud sõnavõttu üle nii otseülekandes kui ka hiljem uudisteklipides, sotsiaalvõrgustike kaudu levisid Murray pisarad üle kogu maa. Ja järsku oli Murray brittidele rohkem oma, kui ta oli olnud kunagi varem ühegi võiduga.

Kui kuu aega hiljem olümpiamängude ajal naelutasid britid oma pilgud jälle tennise finaali sealsamas Wimbledonis peaväljakul, kus Murray vastaseks oli taas Federer, oli nende suurlootus pingeteks ja ootusteks valmis. Murray võitis selle finaali ning ta krooniti olümpiavõitjaks kodupubliku ees.

Nüüd tegi ta seda jällegi, võites pühapäevases Wimbledonis finaalis Novak Djokovici ja haarates auga embusesse kuldse karika.

„Eilne oli pikk, aga see oli minu elu parim päev,“ ütles

Jaheda iseloomuga Andy Murray jäi ka võites iseendaks: ei mingeid ovatsioone pisarast rääkimata. Ka tema mängujärgne kõne oli üsna emotsioonivaba.

Foto: AP/Scanpix

Kas seitse on õnnenumber?

Lisaks juubeldustele keskendusid paljud eilsed Briti lehed ka numbrimaagiale. „Kas number seitse aitas Murray võidule?“ küsisid eile nii kvaliteetleht The Guardian kui ka kõmuväljaanne The Sun. Mõned näited, millele lehed keskendusid: ● 77 aastat pole briti mehed Wimbledonis võidukad olnud (viimati enne Murray'd tegi seda Fred Perry 1936. aastal). Naised võitsid viimati aga just 1977. aastal, kui edukas oli Virginia Wade. ● Juba 117 aastat on šotlased Wimbledonis võiduta püsinud. ● Murray võit tuli seitsmendal kuu seitsmendal päeval. Ta mängis seejuures oma seitsmendat suure slämmi turniiri finaali ja murdis Djokovici servi seitse korda. ● Murray on sündinud täpselt seitse päeva enne Djokovici 1987. aastal.

Murray eile intervjuus BBC Radio 4-le. „See oli üks raskemaid mängu, mida ma olen oma karjääri jooksul pidanud... meeletu füüsiline ja vaimne väljakutse. Ma ei saa öelda, et ma seda just nautisin, aga ma olin selleks olukorraks igati valmis.“

Meie oma Murray

Eilsed ajalehed kirjeldasid üksteise võidu Murray saavutusi ülivõrdes, kuid keskendusid taas – nüüd küll juba hoopis teise tooniga – detailidele, mida nad varem Murray juures põlastanud olid.

Näiteks sellele, kuidas ta tõttas esimesena tribüünile kallistama mitte oma armsamat või ema, vaid oma treenerit Ivan Lendlit; kuidas tema mängujärgne kõne oli üsna emotsiooni- ja mis peasi, pisaravaba ja kuidas Šotimaa peaminister Alex Salmond otse David Cameroni selja taga tribüünil suure

šoti sinivalge ristilipu lehvi-ma löi. Külma ja tuntu šotlane küll, aga ikkagi meie oma Murray, nentisid lehed poolled muheledes.

„Wimbledon võit on tennis absoluutne tippsaavutus,“ ütles Murray pärast autasustamist.

Andy Murray
tennisist

„Ma ei tea veel, kuidas see [võit] mu elu muudab, aga ma loodan, et ei muudagi.“

tamistseremooniat ajakirjanikele. „See viimane mäng oli minu jaoks väga raske. Need olid kõige raskemad punktid, millele olen eales mänginud. Ma ei tea veel, kuidas see [võit] minu elu muudab, aga ma loodan, et ei muudagi. Vähemalt mitte eriti palju.“

Kummalsed sõnad spordimaailmas, kus kõik ootavad ainult suuremaid saavutusi ja suuremat kuulsust. Nii jääb meilgi üle vaid nentida – Murray on ikka Murray. ●

Kalev viskas kaks pettusekahtlusega mängijat välja

Nõrdinud klubi kaalub lausa esindusmeeskonnast loobumist, pallurite saatuse otsustab vutiliit.

Gunnar Leheste
gunnar.leheste@delfi.ee

Tallinna Kalevi jalgpalliklubi eemaldas seoses laupäeval lahvatanud kihlveoskandaaliga klubist kaitsja Elvis Liivamäe ja äärekaitsja Sander Karu. 20-aastane Liivamägi kuulub U-21 koondisesse, 21-aastane Karu mängis enamasti Kalevi duubelmeeskonnas, kuid on mänguminuteid saanud ka esindusmeeskonnas.

„Kahjuks on meil väga tugevad tunnistused, et nad osalesid tulemusega manipuleerimises, pakkudes oma võistkonna kaaslastele raha,“ rääkis klubi president Raimo Nõu.

Kindlasti süütu

„Pärast laupäeva on meile laekunud erinevaid vihjeid, muu hulgas ühest allikast seegi info, et kihlveo taga olid ka Levadia mängijatele pakunud n-ö boonust eduseisus jala lödvaks mittelaskmise eest, et saavutada sobiv tulemus. Loodetavasti need mängijad pakumist vastu ei võtnud, kuigi oleksid pidanud informeerima sellest jalgpalliliitu,“ lisas ta.

Liivamägi oli ise aga talle langenud kahtlusest suures šokis ja kinnitas enda saajaprotendilist süütust. „Sõitsin täna (eile – toim) rahuliku meelega

linnast välja, teades, et homme (täna – toim) on trenn ja asjas saab selgust. Kõige esimesena kuulen sõpradelt, et uudistes on selline pealkiri,“ meenutas ta intervjuus soccernet.ee-le.

„Hakkasin kohe maal olles inimesi taga ajama, et selgust saada, kuid need, kes peaks minuga ühendust võtma, ei ole seda teinud. Neile oleksin ma iga kell valmis seda asja selgitama ja väitma, et saajaprotendilise kindlusega ei ole mina mitte ühegi Tallinna Kalevi mänguga manipuleerinud ega ära andnud või osalenud mingil moel pettuses,“ kinnitas ta. „Ma ei oleks valmis oma karjääri hauda viskama mistahes summa eest!“

Kihlveopettuste ja nüüd tagantjärele õhku kerkinud varasemate kahtlustega seoses kaalub Kalev aga suisa oma esindusmeeskonnast loobumist. „Oleme äärmiselt pettunud, sest kuigi klubil on majanduslikult väga raske, siis praegune käitumine mõjus meie administratsioonile väga rusuvalt,“ sõnas Nõu. „Kaalume, kuidas üldse esindusmeeskonnaga jätkata, sest praegu on tekkinud kahtlus, et varemgi on mitmeid mängu ära antud, mis teeb omakorda meie töö sponsorite saamisest väga raskeks.“

Liivamäe ja Karu saatuse otsustab aga jalgpalliliit. „Võib arvata, et nad saavad pika keelu, sest tõendid on väga tugevad,“ kinnitas Nõu. ●

Noore ujuja B-proov oli samuti positiivne

SA Eesti Antidopingu juht Kristel Berendsen kinnitas, et mais positiivse dopinguproovi andnud, purjuspäi autoroolis vahele jäänud treener Nikolai Borzovi hooletuse B-proov osutus samuti positiivseks.

„B-proov sisaldas stanazololi, mis on anaboolne steroid,“ lausus ta. Kuna tegemist on alaealise ujujaga ja kõik tema dopingutarvitamist puudutavad asjaolud pole veel selged, ei saa ei sihtasutus ega ujumislit sportlase nime veel avalikustada.

Berendseni sõnul kutsutakse nüüd kokku distsiplinaarkomisjon, kes hakkab asja edasi menetlema. Juhtumiga seotud isikutelt võetak-

se kirjalikud seletused, seejärel toimub kohtuistung moodi istung. Berendseni sõnul on see tavaline asjade käik, mida on rakendatud ka varem, näiteks jõutõstjate või kulturistide positiivsete dopinguproovide korral.

Berendsen lisas, et kogu protsess võtab aega umbes kaks nädalat kuni kuu. „Praegusel hetkel ei saa ma midagi rohkem kommenteerida,“ sõnas ta.

Eesti olümpia komitee (EOK) kokkukutsutud distsiplinaarkomisjonis on viis liiget: jurist Margus Mugu, doktor Siim Schneider, professor Rein Haljand, endine sportlane Marek Kaleta ja EOK asepresident Toomas Tõnise. ●

Aet Süvari

VABANDUS

Eesti Päevalehe eilses numbris oli kahetsusväärne viga – Eesti tennisemeistrivõistlustel tuli naiste üksikmängus meistriks ikkagi Eva Paalma, kes alistas finaalis Tatjana Vorobjova 6 : 3, 6 : 2, mitte vastupidi. Eesti Päevalehe sporditoimetuse vabandab!

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

FORUM CINEMAS TOOB TEIENI

SUVEHOOAEG 2013

Kinodes Coca-Cola Plaza (Tallinn),
Ekraan (Tartu)
Astri (Narva)

PILETID JUBA MÜÜGIL!

Piletid ja info: www.forumcinemas.ee/suveooper

The MET: Live in HD sarja suurtoetaja
The Neubauer Family Foundation

Rahvusvaheline suursponsor
Bloomberg

HD ülekannet toetab
Toll Brothers
America's Luxury Home Dealer

Gioachino Rossini

ARMIDA

10. JUULI
KELL 19:00

The Metropolitan Opera **HD LIVE ENCORE**

TÄNA KINOS ARTIS:

Väärikad kinohommikud

Suured pulmad

Iga 5. seanss **TASUTA!**

11:00

ARTIS
KUNST ON KINOS

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

14. JUUNIST KINOS ARTIS

VALÉRIE LEMERCIER JÉRÉMIE ELKAIM

VALÉRIE DONZELLI FILMIS

KÄSIKÄES

MAIN & MAIN

12:30 14:10 17:30

Ethan Hawke
Julie Delpy

Enne südaööd

Kinodes 28. juunist

13:15 15:25 19:10 21:25

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO SÕPRUS

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

PARADIIS: ARMASTUS

PARADIISI TRILOOGIA esimene film
režissöör JÜRGEN SEIDL

14.06

18:30 21:00

MoMo
KATUSEKINO

Alates juunist kassanumbriga
Jaapani toit, otse südamest!

Carlsberg elisa

Katusekino sõbrad
PÖFF

KATUSE KINO

VIRU KESKUSE KATUSETERRASSIL

TÄNA FILMIPÄRL

Baraka
Ron Fricke
1992/96min

HOMME FILMIPÄRL / KINOKLASSIKA

Elevator to the Gallows
Louis Malle
1957/88min

PILETID EELMÜÜGIST: Piletilevist või katusekino.ee
Osta pilet eelmüügist vihmakindlatele soojendusega terrassidele.
KOHAPEAL: pool saalist tuleb müüki alati enne seanssi Katusekinos.

KATUSEKINO.EE

Avatud E-R 12-02, L-P 17-02

Seansside algus orienteeruvalt kell 23.30.

Meediapartnerid
Eesti Ekspress

Partner
viru

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Armastuse ilmad

Kitarril saadab lauljaid
Martin Matt.

Mina Luisa Värk
Uku Suviste

09.07 Saka Mõis	19.07 Kuremaa Loss
10.07 Pädaste Mõis	21.07 Urveste kirik
11.07 Hansa Hoov Tartu	23.07 Haapsalu Kuursaal
12.07 Viinistu Kunstimuuseum	24.07 Padise Mõis
15.07 Lohusalu Sadam	25.07 Vihula Mõis
16.07 Viimsi Püha Jaakobi kirik	26.07 Olustvere Mõis
17.07 Mooste Mõis	27.07 Tõrva Kirikkammersaal
18.07 Otepää kirik	28.07 Pärnaõie taluhoov

Algus kl 20. Piletid eelmüügist 12 € Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades üle-Eesti.
Kontsertpäeval pilet 14 € Info +372 505 9625 www.kontsertkorraldus.ee

MINA, SUPERVARAS 2

KINODES 12. JUULIST

EESTI KEELES!

despicibleme

PERE

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

TALLINNA LINNATEATER

Robert Lepage`i külalisetendus

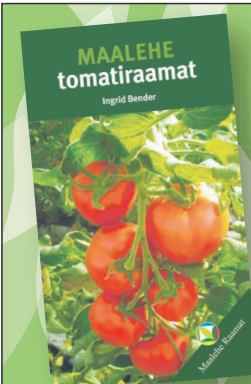
KUU TAGUMINE KÜLG

1., 2. oktoobril 19.00

Nokia Kontserdimajas

Kassa: 66 50 800

www.linnateater.ee

MAALEHE tomatiraamat

Ingrid Bender

76 lk, pk

Raamatust leiata juhised, kuidas kasvatada tomateid kasvuhoones, avamaal, aknalaua- ja rõdul; milliseid kasvutingimusi tomat vajab; saate infot taimede ettekasvatamise, istutamise ja hooldamise kohta ning lisaks leiate ka põhjalikud sordikirjeldused.

MAALEHE tomatiraamat

Ingrid Bender

76 lk, pk

Raamatust leiata juhised, kuidas kasvatada tomateid kasvuhoones, avamaal, aknalaua- ja rõdul; milliseid kasvutingimusi tomat vajab; saate infot taimede ettekasvatamise, istutamise ja hooldamise kohta ning lisaks leiate ka põhjalikud sordikirjeldused.

Tellimiseks helista telefonil 680 4443 või külasta meie kodulehte www.healugu.ee

KOLMESTAR

Oü Kolmestar ostab kasvava metsa raieõigust ja metsakinnistuid. Samuti teostame raiet ja vedu.

5123356 Jaan

jaan@kolmestar.ee

www.kolmestar.ee

Teenused

• **KAARDID ENNUSTAVAD**

Tel 900 1727 24 h, h 1,09 €/min

www.ennustus.ee

Tervis

• **Parapsühholoog Ž. Stepanjan** aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 5858 8910.

Laen

• **Laen kinnisvara tagatisel.** ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenu.ee. Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuid müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620

e-post info@holmesmeyers.eu

Võta Eesti Päevaleht suveks maale kaasa!

Suuna oma lehetellimus mugavalt ja tasuta suvekoju. Klienditugi: tel **680 4444** või klienditugi@lehed.ee

Avaldame sügavat kaastunnet Reedale poja ja Tõnule kallile vennale

PRIIT KÜNNAPASE

surma puhul

Onu Illar perega

Avaldame südamlikku kaastunnet Piretile lastega kallile abikaasale ja isale

PRIIT KÜNNAPASE

surma puhul

Onu Illar perega

Avaldame kaastunnet Tõnis Argusele

EMA

surma puhul

Kolleegid Swedbank ITst

Onupoeg

JÜRI VENDLAT

16.09.1939 - 5.07.2013

leinavad

Jaan ja Anton Vendla perega

Head sõpra

JÜRI VENDLAT

mälestavad perekonnad

Borkman ja Uustalid

Iga lahkumine on raske, iga teelesaatmine kurb...

Mälestame kauaaegset sõpra ja kolleegi

MEELIS TENNOT

Südamlük kaastunne omastele

Sõbrad endisest REV-Ehitusest

Teatame sügava kurbusega, et on lahkunud kallis ema

TIIU ARGUS

13.03.1925 – 4.07.2013

Leinab poeg perega

Hüvastijätt 10. juulil kl 15

Liiva kalmistu kabelis

Ei võta sõnad leinavalu ei kuivata nad pisaraid

Siiras kaastunne lähedastele kallile

MARE ÜLESOO

surma puhul

Silva ja Selma perega

Avaldame kaastunnet omastele

SIRJE TOMBU

surma puhul

Politsei- ja Piirivalveameti korrakaitsepolitseiosakonna valvebüroo

Südamlük kaastunne Marika ja Toomas Saaverile perega armsa isa ja äia

JUHAN PEDAK

kaotuse puhul

Notarite Koda

Säravat muusikut ja vaimustavat bändikaaslast

ALEKSANDER MÜLLERIT

mälestavad "Kontrastide" liikmed Jaak, Marko ja Valeri

Elu on laul, on habras ta viis, heliseb hetk... ja katkeb siis

Avaldame sügavat ja siirast kaastunnet

TIMO VIKSI

lähedastele kallile Timo kaotuse puhul

Pärnamäe Külaselts

TIMO VIKSI

Kõikjal on jälgi sinust, mida oled loonud aastate jooksul, elad alati edasi meie meeltes ja mõtetes

Siiras kaastunne lähedastele ja nende peredele

Eneli ja Ene peredega

Nii vaikselt kõik on jäänud Su ümber ja Su sees

Meie südamlük kaastunne Silja Kaldale elukaaslasele

TIMO VIKSI

surma puhul

Kammerkoor "Harmoonia"

Kallid Anne ja Tõnis, tunneme Teile sügavalt kaasa armsa poja

TIMO VIKSI

surma puhul

Sõbrad Epicor Software Estonia OÜst

Mälestame endist kauaaegset kolleegi

LIIVI ŠEINI

Südamlük kaastunne omastele

Eesti Päevaleht

Mõni hetk on elus valusam kui teine, mõni hetk on kohe väga, väga valus...

Mälestame oma kallist tantsukaaslast

EILI LILLEMAAD

ja avaldame kaastunnet omastele

Padise Rahvamaja naisrühm ja juhendaja Ilma Adamson

On lahkunud meie kallis

TIMO VIKSI

22.05.1979 - 5.07.2013

Saadame Timo ära Tallinna Krematooriumi kabelis Pärnamäel 13. juulil kell 15.30

Timo pere

Sa olid päike, mis soojendas hinge, Sa olid valgus, mis juhatas teed Sa olid meie juures justkui maapealne ingel ning oleme kindlad, et kohtume veel

Avaldame siirast kaastunnet lähedastele kallile

TIMO VIKSI

kaotuse puhul

Sõbrad Lageda teelt

Ja äkki saab otsa kõik Ka see, et olime Mis on see ainus, mille kaasa viime? Ei igavik, ei tunne, ei lõppemist, ei algust /J.Viiding/

Siiras kaastunne Siljale, Mia Marikole ja kõigile pereliikmetele seoses kallile

TIMO VIKSI

ootamatu lahkumisega

Leinavad sõbrad ja kolleegid ASist Eesti Ajalehed

TELEVISIOON

ETV

07.25 Maahaigla (Inglise 2003)
08.10 Aia elu: Pojengid, 2 (ETV 2007)
08.25 Eesti mäng*
08.55 Holby City haigla (Inglise 2004)
09.55 Ajavaod: Uppunud Eestis
10.20 Üks tegu: Ehitamine (ETV 2009)
10.30 Ajalik ja ajatu (ETV 2012)
11.00 Väike maja preerias (USA 1977)
12.10 Vincent, 2/4 (Inglise 2005)*
13.20 Ellerhein Bulgaarias (Eesti Telefilm 1970)
13.30 Terve Eesti, 6/10 (Eesti 2012)*
14.00 Önne 13 (Eesti 2012)*
14.30 ENSV (Eesti 2012)*
15.00 Holby City haigla (Inglise 2004)*
16.00 Tour de France: 10. etapp: St Gildas des Bois—St Malo, 193,5 km
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Osoon (ETV 2012)
19.15 Ilus maa: Taali mesila (Eesti 2011)
19.30 4 x 4. Magadan, 6/10 (Eesti 2013)
20.00 Ohtlik lend, 6/12: Teatrifantoom (Eesti 2006)
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 544
06.45 Rosario*, 26
07.40 Joonissari Kasskoer: Peoloom
08.05 Suvereporter*
09.10 Tuhat ja üks ööd*, 26
11.00 Kodus ja võõrsil, 5535
11.30 Küladetektiivid*, 71.: Ilus Han- nes, surnud Hannes
12.30 Meie aasta Siberis*: Mida sööme?
13.00 Saare sosinad
14.00 Komissar Rex: Surma lõhn
15.00 Punased roosid, 545
16.05 Küladetektiivid, 72.: Kadunud küla
17.05 Rosario, 27
18.10 Tuhat ja üks ööd, 27
20.00 Suvereporter
21.00 Krimi
21.30 Kriminaalne Venemaa: Jaht „hüppajatele“
22.05 Nikita: Teekond pimedusse

TV3

06.15 Beyblade: metallisandad
06.40 Winxid
07.05 Käsna-Kalle Kantpüks
07.30 Beyblade: metallisandad*

07.55 Armastus võidab, 75*
08.55 Kirgede torm, 1670*
09.55 Vaprad ja ilusad, 6511*
10.20 Top Shop
10.35 Brigaad 3: 6
11.35 Meisterdetektiiv Spencer 5, 6: Viagra juga
12.30 Kõige naljakamad koduvideod
13.00 CSI kriminalistid 13, 02: Päevapakumine: mõrv*
14.00 Kättemaksukontor 4, 2: Pommimees 2/2*
15.00 Vaprad ja ilusad, 6512
15.30 Lena, mu elu armastus, 135
16.30 Armastus võidab, 76
17.30 Kirgede torm, 1671
18.30 Võimalik vaid Venemaal
19.00 Seitsmesed suvesadamas
20.00 Kättemaksukontor 4, 3: Virtuaalsed ohud
21.00 Kodumaa 1, 8: Achilleuse kand
22.00 Vaid Venemaal pluss
22.30 KINO3: Mängufilm Ohtlik mees (USA 2009)
00.30 CSI New York 8, 8: Risttee
01.25 Vabaduse hind 2, 3: Duubeldamine
02.10 Kuni surm meid lahutab 4, 19: Töönaine
02.35 Rajalt maha: Must pesu*
03.20 Kõige naljakamad koduvi- deod*
03.50 Rahaauk
04.40 Seitsmesed suvesadamas
05:30 Lena, mu elu armastus, 135*

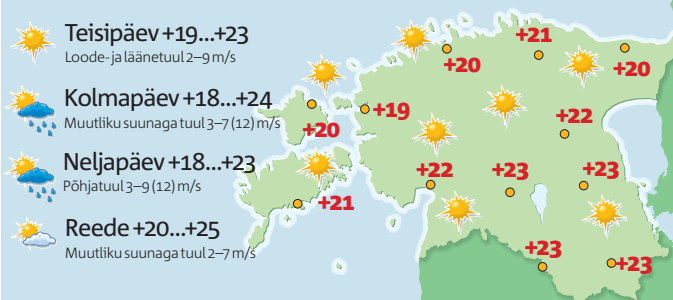
ILM

Teispäev +19...+23
Loode- ja läänetuul 2–9 m/s

Kolmapäev +18...+24
Muutliku suunaga tuul 3–7 (12) m/s

Neljapäev +18...+23
Põhjatuu 3–9 (12) m/s

Reede +20...+25
Muutliku suunaga tuul 2–7 m/s

RISTSÕNA

	POOL- VÄÄRISKIM ... NÄITLEJA ... UUSBERG	MA ... ILU TEGLIA VEESÕIDUK	KINGA- KREEM PRANTSUSE VORMELI- VETERAN	HUNNIDE PEALIK NÄITLEJA ARDO ... VARRES	51.	VOÖRTÄHT	EERIK-... KROSS INDUSTRIAL TRAINING INSTITUTE	... KLAS	SKELETT
SUURE- PARANE									
TRITITUM									
OSAKAUPA									
... d' ITALIA (violetuul)									
MESINESTE									
ÜRGAEG									
TEISTEST ERALDI									
ÜHING									
KÜLA PITLA VALLAS									
KEERD									
VARGSI									
EINSTEIN									
EMAKAS									
WAS ... DAS?									
KÜSISÕNA									
SOÕDAV MERIKARP									
KURI HAALITUS DIPLOMAAT JA AJA- KIRJANIK									

ETV 2

07.30 SimsalaGrimm* **07.55** Ariol* **08.00** Völukarussell* **08.15** Lammas Shaun* **08.20** Siilipoiss Alfredi salapärased seiklused* **08.30** Lastetuba **08.50** Suuri meistreid, 3/13)* **10.00** Waterloo Roadi kool **10.50** Teatriaasta 12 kuud **11.35** Triibust ruuduni, 1/15 **12.05** Estradiitähstik* **13.00** ERR-i uudised **15.20** Mängime veel!, 5/15 (ETV 2010)* **16.20** Kala- ilm, 5/29 (Eesti 2012) **16.45** Väike maja pree- rias* **18.00** SimsalaGrimm **18.25** Animasari Ariol (Prantsuse 2008) **18.30** Völukarussell **18.40** Lastesari Reis ümber maailma **18.50** Animasari Tatonka lood **19.00** Lammas Shaun **19.05** Siilipoiss Alfredi salapärased seiklused **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Aktuaalne kaamera (vene keeles) **19.50** Ida- tuuletorm (Eesti Telefilm 1989) **20.15** Päri- tuult (Eesti Telefilm 1976) **20.30** U20 korvpalli EM finaalturniir Tallinnas: Eesti – Sloveenia **21.40** U20 korvpalli EM finaalturniir Tallinnas: Eesti – Sloveenia jätkub **22.40** Ehk, uhhduur, 3/8 **23.10** Eesti TOP **7.23.45** Troonide mäng, 6/10 **00.35** Lennud: Lavakunstikooli V lend (1968–1972) (ETV 1992)* **01.18** ERR-i uudised

TV6

06.00 Hommikuraadio **08.30** Seitsmesed suvesadamas **09.30** Kodu keset linna 4, 460 **10.00** Kutsuge Cobra 11 1, 2 **11.00** Jõhkrad mängud **13.10** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 4, 461 **14.00** Kutsuge Cobra 11 1, 2 **15.00** Kälimehed 1, 10 **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema 1, 8 **16.30** Kutsuge Cobra 11 1, 3 **17.30** Sojaprintsess Xena 1, 11 **18.30** Simpsonid 13, 4 **19.00** Ameerika paps 5, 68 **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 1, 9 **20.00** Seks ja linn 6, 76 **20.30** Simpsonid 13, 5 **21.00** KINO- ÖHTU: Pagendatud **23.00** Paljalt naljakas 1 **23.30** Eureka 4, 14 **00.30** Salatoimikud 5, 118 **01.30** Naked & Funny 6 **02.00** Kälimehed 1, 8 **03.00** Hommikuraadio **04.20** Kodu keset linna 4, 461 **04.50** Seitsmesed suvesadamas **05.50** Uudistemagasin

Kanal 11

06.00 Hommikuraadio **08.30** Seitsmesed suvesadamas **09.30** Kodu keset linna 4, 460 **10.00** Kutsuge Cobra 11 1, 2 **11.00** Jõhkrad mängud **13.10** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 4, 461 **14.00** Kutsuge Cobra 11 1, 2 **15.00** Kälimehed 1, 10 **16.00** Kuidas ma kohtasin

teie ema 1, 8

16.30 Kutsuge Cobra 11 1, 3 **17.30** Sojaprintsess Xena 1, 11 **18.30** Simp- sonid 13, 4 **19.00** Ameerika paps 5, 68 **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 1, 9 **20.00** Seks ja linn 6, 76 **20.30** Simpsonid 13, 5 **21.00** KINO- ÖHTU: Pagendatud **23.00** Paljalt naljakas 1 **23.30** Eureka 4, 14 **00.30** Salatoimikud 5, 118 **01.30** Naked & Funny 6 **02.00** Kälimehed 1, 8 **03.00** Hommikuraadio **04.20** Kodu keset linna 4, 461 **04.50** Seitsmesed suvesadamas **05.50** Uudistemagasin

Kanal 12

06.30 Eesti nokitseb* **07.00** Suvereporter **08.00** Kuldvillak* **08.30** MacGyver* **09.20** Conan*, 101 **10.10** Rannavalve **11.00** Jutu- tuba **13.40** Komissar Rex* **14.35** Walker – Texase korralvaur* **15.25** MacGyver **16.20** Merepatrull **17.10** Komissar Rex **18.05** Wal- ker – Texase korralvaur, 1 **19.00** Kuldvillak **19.30** Rannavolle – Premium 7 Grand Prix **20.13** **20.00** Tuvikese* **20.30** Tuvikese* **21.00** Kaks ja pool meest* **21.30** Mängufilm Issi suvelaager **23.30** Conan, 102 **00.20** Kaks ja pool meest **00.45** Tuvikese* **01.10** Tuvike- sed **01.35** Night Chat **05.00** Postimees.ee

KRISTIAN PAUR

PAUR

LISE MYHRE

Nemi

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed. www.sudoku.com

		9	3					
3				2	7	8		9
7						1	4	
			1					2
	5						9	
4					5			
	9	3						7
1		4	2	6				5
					1	3		

SUDOKU reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Eelmise mängu lahendus.

7	4	5	6	9	3	2	8	1
3	8	2	5	7	1	9	4	6
1	6	9	8	4	2	5	7	3
6	1	7	4	8	9	3	5	2
5	2	8	3	6	7	1	9	4
9	3	4	1	2	5	7	6	8
4	7	1	9	3	8	6	2	5
2	5	6	7	1	4	8	3	9
8	9	3	2	5	6	4	1	7

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi. www.epl.ee/sudoku

LOODUS

Kristel Vilbaste
loodusenaine@hotmail.ee

RAHVAKALENDER

Möödunud pühapäeval tähistasid setud vana kalendri järgi jaanipäeva. Sel päeval mindi üle Setumaa kalmistutele. Vana traditsiooni järgi kogunevad sel päeval sugulased hulgakesi ja lähevad oma armsate lahkunute manu „kostile”. Surnuaial pühitakse saunavihaga mööda haudu „höimusugu” kokku, siis istutakse kõige armsama kalmu juurde, kaetakse seal laud-haud ja hakatakse sööma, mälestades enne hauasolijaid. Pärast sööki tsusatakse mõni lihatükk kääpa veere alla ja valatakse tops viina ristile. Siis tullakse koju tagasi ja tuuakse koduseilegi „kalmist kallit tervüsi”. Kalmudel söömise komme ei ole Eesti- maalt kadunud, seejuures on tähtis, et sugulased saavad tänapäeva kiirel ajal jälle kokku.

NÄDALA NELI ILMAMÄRKI

- Põdrakanepi lilla,
- muraka magus musi,
- rohutirtsude sirin
- ja hoovihmad.

TSITAAT

Kui heinamaa peal väga magus heina lõhn on, siis olevat seal heinamaa sees. Kes selle enda käte leiab, s o ö g u see ära, siis hakkab ta linnukeelt rääkima. Otepää

Heinamaa ehk lõhnav maarjahein

MAATOHTER

Hingeloom

Tihti juhtub, et inimesel nahk või mõni kehaosa (eelkõige silm) iseenesest väriseb ja tõmbleb. Tänapäeval teatakse, et see tuleb närvidest, kuid omal ajal peeti seda hingeloomaks, kes naha all end liigutab. „Kui inimesel naha all mingi väike tükike vahetevahel liigutab, see on elulutikas. Kui lutikas liigutab, siis inimene hakkab elavaks minema” – Simuna. „Verelutikas või kuda nad üiavad, tema lödistab küll vahest, silmaaluse paneb liikuma, naha all pidid olema” – Türi. Aga vanarahvas lubab ka: „Kes ihulindu enese ihu sees veel tunneb, see elab kolm aastat veel sest ajast julgesti” – Kärla.

Must-toonekurg on püüdnud hõbekogre.

Fotod: Arne Ader (www.loodusemees.ee)

Juuli esimene nädal: etterutanud suvi

Suvi on tõtanud pikkade kukesammudega ja looduse järgi jõudnud juba üsna teise poole. Üsna tavatu on juuli alguses noppida rabas murakamahlust tilkuvaid marju ja kuulda õhtu hakul põõsa sees siristamas heinaritsikat.

Looduse järgi oleme tavapärasest kaks nädalat ees. Suvi on tulnud ja olnud. Soe ja mõnus suvi, just selline, nagu minu lapsepõlves, siis kui sai matkata lõpututel tolmustel külateedel. Noppida kraavipervelt metsmaasikaid ja imetleda lomiserva kogunenud tuhandetes värvitoonides liblikaid.

Hiiri on sel aastal nii palju, et traktori järel käivad kotkad on suisa paksud.

Just liblikaid on praegu varasematest aastatest rohkem. Punnpead, silmikud, kapsaliblikad, lapsuliblikad, sinitiivad, haavalumikud – kõiki neid võib lühikese retke jooksul külavahel kohata. Küllap on neid hullutamas ka tuhandet õied, mis teeääri palistavad.

Vallatud loomalapsed

Inimlapsed on mere ääres pruuniks põlenud kui ponksid ja loomlaste käiguringid on aina vallatumad. Ringilonekiv rebasekutsikas pole mingi haruldus ja metskitseemal sörgib kohati sabas kolm talle. Enn Vilbaste räägib, et ta nägi üle põllu silkavat karu – küllap jookseb karuotigi suu

vett rabas valminud murakate ja metsaääre mustikate järele.

Hundikutsikad mängivad veel urgude juures, aga poegadeta hundid käivad lambaid murdmas, eriti siis, kui lambaid viiakse kaugematele karjamaadele, mis huntide jahialale jäävad.

Heinaniidukite järel käib suur „lihatoidusummer”. Hiiri on sel aastal nii palju, et traktori järel käivad kotkad on hiire- ja konnapraest suisa paksud.

Noored mittepesitsevad kured jagavad nokahoope kõigele, mis siputab või jookseb. Isegi rukkirääkudele. Kaja

Kübar rääkis, kuidas ühel pisikesel heinalapil oli traktori järel põld kurgedest valge: „Nagu oleks keegi põllule kevadel kuremune külvanud.” Aga

heina seest vudib välja juba ka sookurgi, nad on üsna täiskasvanute mõõtu, aga veel punakaspruunid. Sel aastal on sookurgedel enamasti kaks poega.

Rannas peesitades on põnev jälgida ka linnuelu. Ilmamees Gennadi Skromnov ütleb, et iga kivi otsas on nüüd linnupere. Meriski pojad on sirgunud oma vanemate suurusteks ja ainult siis, kui nad on kõik koos kivil, on võimalik aru saada, kes on vanemad. Puhevil sulgedega naeru- ja kalakajaka pojad on seevast suuremad kui vanemad. Luigenoorukid venivad oma inetu pardipoja east aina pikemaks ja ka nende toiduotsingud lähevad kaldast aina kaugemale.

Rohukoskla pojad teevad esimesi lennukatsetusi.

Loodusinimestele on ka kurba – Eestimaa üks kaunimaid paiku, Emalätte koobas kukkus sisse. Kukkus sisse RMK arutu euroraha jahi tõttu. On kummaline ja valus vaadata, kuidas ametnikud üritavad musta valgeks rääkida,

piinlikkustundest silmi maha lüües üritavad nad tõestada, et koobas ei langenud sisse rade ehitamise käigus tekkinud pragude tõttu. Just nõndasama, nagu püütakse rääkida, nagu poleks Pühajärve sõjatanam hävinemas Pühajärve SPA tiigikaevamise tõttu. Miks me nii teeme? ●

Kiisi nõu:

Kuidas ära tunda levinumad aiakahjurid?

Kastmisnipid põuaajaks

Millega tõrjuda lehetäisid?

Aialeht.ee
ROHENÄPU PARIM NÕUANDJA

VASTAVAD AIALEHT.EE SPETSIALISTID!